

Λίκο παιδί του, και σέ μικρή απόσταση από τον νερόμυλο
τους πυροβόλησαν και τους τρεις πισώπλατα και τους σά-
γιασαν νεκρούς στη μέση του δρόμου. "Όπως είχαν άρματα
οι φονιάδες, φλυαρώντας μεθυσμένοι σέ μια ταβέρνα της Τρα-
νάδας, δεν προχώρησαν ως τό καθορισμένο σημείο γιατί εί-
χαν κουραστεί από τίς πολλές έκτελέσεις εκείνη την ημέρα
και δεν άντεχαν να περπατήσουν περισσότερο. Τό έγκλημα
 έγινε κάτω διακόσια μέτρα μακριά από μια παρόξνη πηγή
μέ παγωμένο άναβράζον νερό που σήμερα άποτελεί τονγι-
στακό άξιοθέατο και που οι "Ισπανοί την ονομάζουν Φουέντε
Γιράντε, δηλαδή Μεγάλη Πηγή, ενώ οι "Αραβες σ'όν καιρό
τους την ονόμαζαν "Αινωδαμάδα, δηλαδή Πηγή των Δακρύων.

N. F.

2,20 €

ΜΑΤΩΜΕΝΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΤΡΑΤΩΔΙΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΚΑΙ ΕΦΤΑ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Ν. ΚΕΑΤΣΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

MANA
ΝΥΦΗ ←
ΠΕΘΕΡΑ ←
ΙΤΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΑΕΟΝΑΡΑΟ ←
ΔΟΥΛΑ ←
ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ ·
ΚΟΡΙΤΣΙΑ
ΑΕΟΝΑΡΑΟ
ΓΑΜΠΡΟΣ
ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ
ΤΟ ΦΕΤΤΑΡΙ ←
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ (ΣΑ ΖΗΤΙΑΝΑ) ←
ΕΥΑΚΟΧΟΙΟΙ ←
ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Μιά κίτρινη κάμαρα.

ΓΑΜΠΡΟΣ (μυαίνοντας) Μάνα.

ΜΑΝΑ Τ' είναι;

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Εγώ πάω.

ΜΑΝΑ Γιά που;

ΓΑΜΠΡΟΣ Γιά τ' άμπέλ. (Πάει να φύγει.)

ΜΑΝΑ Στάσου ντέ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Θέλες τίποτα;

ΜΑΝΑ Τò κολατσά σου, παιδί μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Αγε. Τρώω σταφύλια. Δός μου τò μαχαίρι.

ΜΑΝΑ Τί να τò κάνεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ (γελώντας) Νά τὰ κόψω.

ΜΑΝΑ (μουρμουρίζα, καθώς ψάχνει για να τò βρει) Τò μαχαίρι, τò μαχαίρι... Καταραγμένα να είναι όλα, κι εκείνος ó κακοῦργος που τὰ σφύσηκε.

ΓΑΜΠΡΟΣ Δεν αλλάξεις κουβέντα;

ΜΑΝΑ Καί τὰ ντρουφέκια καί τὰ πιστόλια καί τούς σονιάδες τούς πιό μικρούς, άκόμα καί τὰ ξινάδια καί τὰ δε-
χρίνια τ' άλωνού.

ΓΑΜΠΡΟΣ Καλά τώρα.

ΜΑΝΑ Καθετί που μπορεί νά σκίσει τὸ κορμὶ ἐνοῦ ἄντρα.
 'Ενοῦ λεβέντη, μὲ τὸ λουλούδι στὸ στήμα του, που ξενι-
 νάει γιὰ τὴς ἐλιές καὶ τ' ἀμπέλια του, γιὰτὶ ἔτσι τὸ θέλει,
 εἶναι δικὰ του, τὰ χεὶ ἀπὸ τὸν πατούλη καὶ τὸν πατέρα
 του...

ΓΑΜΠΡΟΣ (χαμηλόνοντας τὸ κεφάλι). Σώπα.

ΜΑΝΑ ... καὶ δὲ ματαγυρίζει ποτέ. "Ἡ, κι ἂν γυρίσει, εἶ-
 ναι γιὰ νὰ τοῦ βάλουν ἀπάνου του ἓνα κλωνάρι βέργια ἢ
 νὰ τοῦ ρίξουν ἓνα πιάτο χοντράλατο νὰ μὴν τουμπανιά-
 σει. Δὲν ξέρω πῶς τὸ βαστάει ἡ καρδιά σου κι ἔχεις μα-
 χαίρι ἀπάνου σου, οὔτε κι ἐγὼ πὸ 'χῶ τὸ φίλι χλειασμένο
 μέσ στὸ ντουλάπι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Δὲν παύεις;

ΜΑΝΑ Καὶ χλῖνα χρόνια νὰ ζήσω, γιὰ τίποτ' ἄλλο δὲ θὰ
 μιλάω. Εἴχα τὸν πατέρα σου, που μοσκοβολάγε κοινά
 μου σὰν τὸ γαρούφαλο, καὶ δὲν τὸν χάρηκα καλὰ καλὰ
 οὔτε τρία χρόνια. Εἴχα τὸν ἀδερφὸ σου. Πές μου, εἶναι
 σωστό, εἶναι δίκιο, μπορεί ἓνα πραιμάτσι τόσο δα σὰν
 τὸ μαχαίρι καὶ τὸ πιστόλι, μπορεί νὰ τὸν ξεκάνει μονο-
 μιᾶς ἔναν ἀνθρώπο, ἔναν ἄντρα γερὸ σὰ βουβάδι; Ποτέ,
 ποτὲ δὲ θὰ πᾶψω. Τὰ χρόνια περνᾶν, κι ἐμένα ἡ ἀπειλη-
 σιὰ μου περυνάζει τὰ μάτια, πᾶει νὰ μου ξεριζώσει τὰ
 μάλλιά.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δυνατὰ) Θὰ πᾶψεις πιά;

ΜΑΝΑ "Οχι. "Οχι, δὲ θὰ πᾶψω. Μπορεῖ κανεὶς νὰ μοῦ τοῦς
 φέρει πίσω, τὸν ἀδερφὸ σου καὶ τὸν πατέρα σου; Πές
 μου, μπορεί; 'Ἡ φυλακή, λένε. Τί νὰ τὴν κἀνω ἐγὼ τῇ
 φυλακῇ; 'Εκεῖ μέσα τρώνε, φουμέρουνε, παίζουνε τὰ
 μπούζουκια καὶ γλέντᾶν. "Ομως ἐμένα οἱ πεθαμένοι μου

κοιμῶνται χορταριασμένοι, ἀμήλητοι, μιὰ χούφτα χῶμα.
 Δυὸ ἄντρες που ἡ ὁμορφιά τους ἔττανε σὰν τὸ γερᾶν τὴν
 ἀνοιξή. Κι οἱ φονιάδες, μέσ' ἀπ' τὰ παρεθύρια τῆς φυλα-
 κῆς, τῆρᾶνε τὰ βουνὰ καὶ χαίρουνται.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὴ θες νὰ πᾶω νὰ τοῦς σκοτώσω;

ΜΑΝΑ "Οχι. Μιλάω ἔτσι γιὰτὶ... πῶς νὰ μὴ μιλήσω σὰ
 σὲ βλέπω ν' ἀδρασκελᾷς τούτη τὴν πόρτα; Γιατὶ δὲ θέλω
 νὰ 'χεις μαχαίρι ἀπάνου σου. Γιατὶ... δὲν ἤθελα νὰ μοῦ
 πᾶς στὸν κάμπο.

ΓΑΜΠΡΟΣ (γελώντας) "Αεὶντε!

ΜΑΝΑ Ναι. "Ἡθελα νὰ εἰσουν κορίτσι. Γιατὶ δὲ θὰ 'φενυγες
 τώρα γιὰ τὸ ποτάμι καὶ θὰ καθόμασταν οἱ δυὸ μᾶς ἐδῶ,
 νὰ κεντᾶμε μαζί καὶ νὰ πλέκουμε.

ΓΑΜΠΡΟΣ (γελώντας, πιάει τὴ Μᾶνα ἀπὸ τὸ μαργάτο)
 Μανούλα, νὰ σὲ πᾶρω καὶ σένα στ' ἀμπέλι;

ΜΑΝΑ Τί νὰ μὲ κᾶνεις στ' ἀμπέλι ἐμένα τῇ γριά; Νὰ μὲ
 βάλεις κάτου ἀπ' τὰ κληματαφυλά;

ΓΑΜΠΡΟΣ (τῇ σηκώνει στὰ χέρια του) Γριά, γριά, μπα-
 μπόγρια!

ΜΑΝΑ 'Ο πατέρας σου μ' ἔπαινε στ' ἀμπέλια, τί θαρρεῖς;
 ἔττανε δυνατὴ γενιά, γερὸ αἶμα. 'Ο πατούλης σου εἶχε
 σπαρμένο σὲ κάθε σταυροδρόμι κι ἀπὸ 'να παιδί. "Ἐτσι
 τοὺς θέλω νὰ 'ναι! 'Ο ἄντρας, ἄντρας μὲ καρδιά, καὶ τὸ
 σιτάρι, σιτάρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κι ἐγὼ, μᾶνα;

ΜΑΝΑ 'Εσὺ, τί;

ΓΑΜΠΡΟΣ Νὰ τὰ ξαναλέμε τώρα;

ΜΑΝΑ (σοβαρῇ) "Α!

ΓΑΜΠΡΟΣ Σοῦ κακοφαίνεται πού σ'ὲν λέω;

ΜΑΝΑ "Οχι.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Εμ, τότες;

ΜΑΝΑ Καλὰ καλὰ δὲν τὸ ξέρω κι ἡ ἴδια. Εἶναι παρ'ἑξενό.

Δὲ λέω, τὸ χορίτσι εἶναι καλὸ. Ὑἱάτα νὰ εἶπῶ; "Ἐχει τρόπους. Εἶναι δουλεύτρα. Ζυμώνει τὸ ψωμί, μπαλώνει τὰ φουστάνια τῆς μοναχῆ τῆς. Μὰ σὰν ἀκῶ τ' ὄνομά τῆς, εἶναι σὰ νὰ μοῦ δίνουν μιὰ περσιὰ κατακούτρελα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κουταμάρες.

ΜΑΝΑ Χειρότερα κι ἀπὸ κουταμάρες, τὸ ξέρω. Εἶναι πού μένω ἔρμη, πού θὰ μοῦ φύγεις γρήγορα, κι ἄλλον ἀπὸ σένα δὲν ἔχω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὰ θὰ 'ρθεῖς μαζί μου.

ΜΑΝΑ "Οχι. Πῶς μπορῶ νὰ τοὺς ἀφήσω μοναχοὺς ἐδῶ, τὸν πατέρα σου καὶ τὸν ἀδερφὸ σου; Πρέπει καθ' αὐτὴ νὰ παγαίνω νὰ βλέπω. Γιατὶ ἂν πεθάνει κανένας ἀπὸ τοὺς Φελῆς, ἀπὸ τὴ φαιμελιά τῶν φονιάδων, καὶ τότε θάβουν κοινὰ τοὺς; Αὐτὸ μοῦ εἰπτε! Χά! Αὐτὸ εἰπτε νὰ γίνει. "Ἐγὼ ἡ ἴδια θὰ τοὺς ξεθάψω μὲ τὰ νύχια μου καὶ θὰ τοὺς ρίξω νὰ τοὺς φᾶνε τὰ ὄρνια.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δυνατὰ) Πάλι τὰ ἴδια!

ΜΑΝΑ Συμπάθω με. (Σιωπὴ.) Πόσον καιρὸ τῆνε ξέρεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τρία χρόνια. Σ' ἄναιμετὰξυ ἀγόρασα καὶ τ' ἀμπέλι.

ΜΑΝΑ Τρία χρόνια. Εἴταν ξανὰ ἀρρεβωνιασμένη, δὲν εἶτανε;

ΓΑΜΠΡΟΣ Δὲν ξέρω. "Οχι, μοῦ φαίνεται. Δὲ βαρέσαι. Τὰ χορίτσια τῆρᾶν νὰ βρουν πούν θὰ πάρουνε.

ΜΑΝΑ Ναι. Μὰ γὼ κανέναν δὲν τήραξα. Τήραξα τὸν πατέρα σου, κι ἄμα μοῦ τὸν σκοτώσανε, τήραξα τὸν τοῦχο κατ'ἄματτα. Ἄλλον ἄντρα δὲν ἤξερα. "Ἐτσι εἰμouvα κι ἔτσι ἔμεινα γὼ.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Ἡ ἀρρεβωνιαστικιά μου εἶναι καλὸ χορίτσι.

ΜΑΝΑ Τὸ ξέρω, δὲ λέω. Μὰ ὅπως καὶ νὰ 'ναι, ἤθελα νὰ 'ἔξορα τί πράγμα εἴταν ἡ μάνα τῆς.

ΓΑΜΠΡΟΣ Καὶ τί ἔχει νὰ κάνεις;

ΜΑΝΑ (τὸν κοιτάζει) Γιέ μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τ' εἶναι πάλι;

ΜΑΝΑ Τίποτα. "Ἐχεις δικιο! Πότε λὲς νὰ τῆς πᾶω τὰ καλέματα;

ΓΑΜΠΡΟΣ (χαγούμενος) Ἐέρω κι ἐγὼ; Τὴν Κυριαχὴ, τί λὲς, καλὰ εἶναι;

ΜΑΝΑ (σολογιῶ) Θὰ τῆς πᾶω τ' ἀσημένια τὰ σκουλαρίκια πού 'ναι παλιά, κι ἐσύ λέω νὰ τῆς πάρεις...

ΓΑΜΠΡΟΣ Για πές μου. "Εὐὸ καταλαβαίνεις καλύτερα.

ΜΑΝΑ Νὰ τῆς πάρεις καλὶτσες κεντητές, καὶ νὰ παραγγείλεις γιὰ σένα δυὸ φορεσιές... "Οχι, τρεῖς! Νὰ σὲ καμαρώσω, πού σ' ἔχω κι ἐγὼ μονάκριβο.

ΓΑΜΠΡΟΣ Φεύγω. Ταχιά θὰ πᾶω νὰ τὴν ἰδῶ.

ΜΑΝΑ Νὰ πᾶς, καὶ νὰ ἰδοῦμε ἂν θὰ μὲ κάνεις κι ἐμένα νὰ χαρῶ μὲ πεντέξι ἀργωνάκια, ἡ καὶ παραπάνου ἄμα σ' ἀδέσει, ἀφοῦ ὁ πατέρας σου δὲν πρόφτασε νὰ τὰ κάνει μὲ μένα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὸ πρῶτο θὰ εἶναι δικό σου.

ΜΑΝΑ "Οχι ὅμως ὀλο ἀγόρια. Νὰ κάνετε καὶ χορίτσια. Νὰ

τοὺς κεῖνάω τὰ πουστανάκια τοὺς καὶ νὰ τοὺς ράβω ντα-
ντέες, νὰ ξαλαφρώσω κι ἐγώ.

ΤΑΜΠΠΟΣ Νὰ ἰδεῖς ποὺ ἡ ἀρεβωνιαστικιά μου θὰ σ' ἀρέ-
σει.

ΜΑΝΑ Ναί, θὰ μ' ἀρέσει. (Πάει νὰ τὸν φιλήσει, μὰ στα-
ματᾷ.) Τράβα, τώρα μεγάλωσες ποὺ γιὰ νὰ σὲ φιλήσω.

"Ἐχε τα τὰ φιλιά σου γιὰ τὴ γυναῖκα σου. (Σιωπῇ. Σι-
γανά.) "Ἄμα θὰ γίνει δικιά σου.

ΤΑΜΠΠΟΣ Πάω.

ΜΑΝΑ Νὰ σκάψεις καὶ τ' ἀμπέλαι τοῦ μύλου. Θὰ ξεπα-
θεῖ ὅπως τ' ἀργίες.

ΤΑΜΠΠΟΣ Καλὸ! Τὸ εἶπαμε.

ΜΑΝΑ "Ἡ Παναγιά μαζί σου. ("Ὁ Ταμππὸς βράναι. "Ἡ
Μάνα κάθεται μὲ τὴ γάχη γυμνασμένη στὴν πόρτα. Φαί-
νεται στὴν εἰσοδο μιὰ Λεϊτόνια ντυμένη μὲ σκοῦθο φό-
ρεμα καὶ μὲ ματίλια στὸ κεφάλι.) Καλῶς τὴν!

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Πῶς τὰ πᾶς;

ΜΑΝΑ Δὲν τὰ βλέπεις;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Κατέβηκα στὸ παζάρι καὶ πέρασα νὰ σὲ ἰδῶ.

"Ἐσὺ οὔτε φαίνεσαι. Εἶναι κι ἀνάργα τὰ στίβια μας.

ΜΑΝΑ Εἴκοσι χρόνια ἔχω ν' ἀνέβω στὴ πόρτα σας.

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ "Ἐσὺ καλὰ εἰς' ἰδῶ.

ΜΑΝΑ Λές;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ "Ὅλα ἀγμονιωνόνται. Προχρὲς φέραν τὸ γιὸ τῆς
κουμπράς μου, τοῦ 'χε κομμένα ἡ μέγερνη καὶ τὰ δὺό
τοῦ τὰ χέρια. (Κάθεται.)

ΜΑΝΑ Τὸν Παπαῖά;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Ναί. Γι' αὐτὸ μὴ λές τίποτα. Καμιά φορὰ σκέ-
φτομαι τί καλὰ ποὺ εἶναι ὁ γιὸς σου κι ὁ γιὸς μου ἐκεῖ
ποὺ εἶναι! Νὰ ἔφρουσε πὼς κοιμῶνται ἐξουσιαστοί, κι
ὄχι νὰ μᾶς πῶσει ἡ λαχτάρα μὴ γυρίσουν μισοί.

ΜΑΝΑ Πάψε. Τὰ λόγια δὲν ἀφελοῦν. Τὸ σαράκι εἶναι βα-
θιά.

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ "Ἄχ!

ΜΑΝΑ "Ἄχ!

(Σιωπῇ.)

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ (ἀποημένη) "Ὁ γιὸς σου ποὺ εἶναι;

ΜΑΝΑ "Ὁξω βγήκε.

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Τ' ἀμπέλι πᾶει! Τ' ἀγρόσασε.

ΜΑΝΑ Εἶτανε τυχερός.

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ "Ε, τώρα πιά καιρὸς του νὰ παντρευεῖ.

ΜΑΝΑ (σὰ νὰ ἐπινάει, φέρνει τὴν καρέκλα τῆς κορτὰ στὴν
καρέκλα τῆς Λεϊτόνιας) Δὲ μοῦ λές;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ (σὲ τόνο ἐμπιστευτικό) Τί;

ΜΑΝΑ Τὴν ἀρεβωνιαστικιά τοῦ γιοῦ μου, τὴν ἔχεις;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Καλὸ κορίτσι.

ΜΑΝΑ Ναί, μὰ...

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Τώρα, τί κρύβει μέσα τῆς, ποὺ νὰ τὸ ἔχεις
χανέντας; "Ἐκείνη ζεῖ ἀπομόνως μὲ τὸν πατέρα τῆς ἐκεῖ
πέρα, τέσσερες ὧρες ἀπὸ δὺό. Ποιὸ ἀνάργα, ἔβρω κι ἐγὼ
τί νὰ εἰπῶ; "Αλλὰ εἶναι καλὴ. Συνήθισε στὴ μοναξιά.

ΜΑΝΑ Τὴ μάνα τῆς, τὴν ἤξερες;

ΛΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὴ μάνα τῆς; Ναί, τὴν ἤξερα. "Ὅμορφη γυναί-
κα. "Ἐλαμπε σὰν τὴν Παναγιά. Μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἐμένα

πορέ της δὲ μ' ἔρεσε. Δὲν τὸν ἀγάπαγε, λένε, τὸν ἄντρα της.

MANA (δυνατά) 'Εσείς πιά! 'Όλα τὰ ξέρετε!

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Νὰ μὲ συμπαθῆς. Δὲν τὸ εἶπα νὰ τὴν κατηγόρησω, ἀλλὰ ἔτσι εἶμαι. Τώρα, ἀν εἴτανε τίμια ἡ δῆλ, κανεῖς δὲν τὸ ξέρει. Μιὰ φορὰ τίποτα δὲν ἀκούστηκε γιὰ λόγου της. Εἴτανε ψηλομύτρα καὶ ἀκατάδεχτη.

MANA Τὶ ἄλλο θὰ εἰπείς ἀκόμα!

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εσὺ δὲ μὲ ρώτησες;

MANA Σωστά. Μόνο δὲν ἤθελα νὰ τίς ἤξερε κανεῖς, οὔτε τὴ ζωντανή, οὔτε τὴν πεθαμένη. Νὰ εἴτανε σὰν τὰ τριβόλια δ'σου κανεῖς δὲν τὰ μετράει, μὰ τοὺ ἀγκελώνου το κορμὶ σὰν ἔρθει ἡ δ'ρα.

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Έχεις δικιο. Τοῦ γιου σου τοῦ ἀξιζέει ὅ,τι κι ἀν πείς.

MANA Ναί, τοῦ ἀξιζέει. Γι' αὐτὸ μὲ νοιάζει κι ἐμένα. Εἴχ' ἀκουστὰ πὼς εἴταν ἀρεβωνιασμένη ξανά.

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Ναί, ὅταν εἴτανε δεκαπέντε χρονῶν. 'Όστερα τὰ χαλάσανε. Κεῖνος παντρεύτηκε μὲ μιὰ ξαδέσφη της ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια. Κανένας πιά δὲ θυμᾶται τὸν ἀρεβώνα της.

MANA 'Εσὺ πῶς τὸν θυμᾶσαι;

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εμένα μὲ ρώτησες.

MANA 'Ο καθένας θέλει νὰ μάθει γιὰ κείνο ποὺ τὸν ποτεῖ.

Ποιὸν εἴταν, λές, ἀρεβωνιασμένη;

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὸν Λεονάρδο.

MANA Ποιὸν Λεονάρδο;

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὸν Λεονάρδο, τὸν Φελίξ.

MANA (σηκώματα) Τὸν Φελίξ!

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Εὐλογημένη μου, τί φταίει ὁ Λεονάρδο; Τὸν καιρὸ ποὺ εἴχατε σεῖς τοὺς καβγάδες σας, εἴταν ὅχτῳ χρονῶν παιδί.

MANA 'Αλήθεια... Μὰ σὰν ἀκούω νὰ λένε Φελίξ, τὸ ἴδιο εἶμαι. (Μουμουγουστά.) Φελίξ, καὶ γιομίζει τὸ στόμα μου λάσπη (φτύνει) καὶ θέλω νὰ φτύσω, νὰ φτύσω γιὰ νὰ μὴν κάνω φωνικό.

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εἶπα τώρα. Τί θὰ κερδίσεις ἔτσι;

MANA Τίποτα. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ κάνω κι ἄλλαῶς. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις;

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Μὴν ἀντιστέκεσαι στὴ χαρὰ τοῦ παιδιοῦ σου. Μὴν τοῦ μιλάς, μὴν τοῦ λές τίποτα. 'Εγέγρασες κι ἐσὺ σὰν κι ἐμένα. Καλύτερα πιά νὰ σωμαίνουμε μείζ οἱ δυό.

MANA 'Έχεις δικιο. Δὲ θὰ τοῦ εἰπῶ τίποτα.

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ (τὴ φιλεῖ) Τίποτα μὴν τοῦ λές.

MANA (ἤρεμη) 'Αχ, τ' εἶν' ὁ κόσμος!

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Πάω, γιατί δ'σου νά'ναι θὰ ἴθδῶν οἱ ἄντρες ἀπὸ τὸ θέρο.

MANA Εἶδες τί κάψα σήμερα;

ΠΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὰ παιδιὰ ποὺ τοὺς πῆγαν τὸ νερό, γυρίσαν πίσω κατάνιαρα. Καλοβρόδου, γειτόνισα.

MANA "Όρα καλή.

(Ἡ Μάνια παγοχωρεῖ πρὸς τὴν ἀδιστεγὴ πόρτα. Στὴ μέση τοῦ ὁρμίου στέκεται κι ἀργὰ σταυροκοπιέται.)

ΑΥΧΑΙΑ

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μία κάμαρα τρανταχυλά, στολισμένη μ' ἀγκυλιές ἀγιο-
λουλόνοθα. Στῇ μέσῃ, τραπέζι σκετασμένο μὲ τρατεζομαίντη-
λο. Εἶναι πρῶτῃ.

(Ἡ Πιεθέρᾳ τοῦ Λεονάρδου κατὰ τὴν ἀγκυλιά της εἶνα
παιδί καὶ τὸ νανοῦλῃ. Ἡ Ἰνναίκα του, στὴν ἄλλη ἀκρῇ
τῆς κάμαρας, πλέκει.)

ΠΙΘΕΡΑ

Νάνι, τὸ παιδί μου, νάνι,
ποῦ δὲν ἤθελε νερό

τ' ἔλογό μας τὸ μεγάλο.

Νάνι, τὸ νερό τὸ μαῦρο

μὲς στὰ πράσινα χορτάρια,

νάνι, στὸ μικρὸ γιοφύρι

ποῦ ψιλὸ τραγοῦδι πλέκει.

Ἄχ, καρδοῦλα μου, ποιοὺς ἔχει

τί νὰ λεί τὸ ποταμάκι

ποῦ στριφογυρνᾷ σὰ φίδι,

στὸ λιβάδι τὸ χλωρό;

ἸΝΝΑΙΚΑ (συναρᾷ)

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,

ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πιεῖ

τ' ἔλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΙΘΕΡΑ

Νάνι, τὴν τρανταχυλά μου,

ποῦ τῇ γῆς δακρυοποτίζει

τ' ἔλογό μας τὸ καλὸ.

Τ' ἔχει πόδια λαβωμένα,

τραχηλιά κρουσταλισμένη.

τ' ἔχει ἐν' ἀσημένιο λάζο

καρφωμένο μὲς στὰ μάτια.

Νάνι, τὸ μικρὸ μου, νάνι,

κάτου στὸ θεὸν ποτάμι

κατεβήκανε κι οἱ δυό,

κι ἄφρισε τὸ μαῦρο αἷμα

σὰ φουρτουνασμένο πέμα.

ἸΝΝΑΙΚΑ

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,

ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πιεῖ

τ' ἔλογό μας τὸ μεγάλο.

Νάνι, τὴν τρανταχυλά μου,

ποῦ τῇ γῆς δακρυοποτίζει

τ' ἔλογό μας τὸ καλὸ.

ἸΝΝΑΙΚΑ

Τ' ἔτρανε τ' ἄγκυ του ἀγγέλι

μὲ χρυσομυγες γιομάτο,

καὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀνέβει

στὸ χορταριασμένον ὄχτρο.

Μόνο μιὰ φορὰ σὰν εἶδε

τ' ἀντρεϊωμένα τὰ βουνά,

ἐχλμίντρισε κι ἐχάθη

στὰ νερά τὰ σκοτεινά.

Ἄχ, ποῦ πῆγες ἔλογό μου

ποῦ δὲν ἤθελες νὰ πιεῖς;

Ἄχ, μαρὰ, μὲς στὸ γιόνι,

ἔλογο τῆς χαρσυγῆς!

ΠΕΘΕΡΑ Μὴν ἔρχεσαι! Σταμάτα!

Τὸ παρεθῆρι χλεῖσ' το
μὲ φυλλωσιές θνείρου,
μ' ὄνειρα φυλλωσιᾶς.

ΥΨΝΑΙΚΑ Κοιμᾶται τὸ παιδάκι μου.

ΠΕΘΕΡΑ Σωπαίνει τὸ μισρό μου.

ΥΨΝΑΙΚΑ "Αλογο, τὸ παιδάκι μου
ἔχει προσκεφαλάκι.

ΠΕΘΕΡΑ "Ἐχει κούνια σιδερένια.

ΥΨΝΑΙΚΑ Πάτλωμα μεταξωτό.

ΠΕΘΕΡΑ Νάνι, τὸ μικρό μου, νάνι.

ΥΨΝΑΙΚΑ "Αχ, ποῦ πῆγες ἄλογό μου
ποῦ δὲν ἤθελες νερό;

ΠΕΘΕΡΑ Μὴν ἔρχεσαι! Μὴ μπαίνεις!

Σὲ κατερεῖ ἡ φορὰ
στὰ σκοτεινὰ λαγκάδια
καὶ στὰ ψηλὰ βουνά.

ΥΨΝΑΙΚΑ (κοιτάζοντας)

Κοιμᾶται τ' ἀγγελάκι μου.

ΠΕΘΕΡΑ Σωπαίνει τὸ μικρό μου.

ΥΨΝΑΙΚΑ (συναπῇ)

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
ποῦ δὲν ἤθελε νερό
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ (καθὼς σηκώνεται, ἀκρόμα πὸ συναπῇ)

Νάνι, τὴν τριανταφυλλά μου,

ποῦ τῇ γῆς δακρυοποτίζει
τ' ἄλογό μας τὸ καλό.

(Βγαίνει μὲ τὸ παιδί. Μπαίνει ὁ Λεονάρδο.)

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τὸ παιδί;

ΥΨΝΑΙΚΑ Κοιμήθηκε.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Χτές δὲν εἴταν καλὰ. "Ὅλη τῇ νύχτα ἐλάιγε.

ΥΨΝΑΙΚΑ (χαρούμενη) Σήμερα εἶναι ὁροσπὸ σὰν τῇ ντά-
λα. 'Ἐσὺ τί ἐκανε; Πῆγες στὸν πεταλωτή;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Απὸ κεῖ ἔρχουμαι. Θὰ τὸ πιστέμεις; Εἶναι δυὸ
μῆνες τώρα, ποῦ ὅλο καινούργια πέταλα βάνω στ' ἄλογο,
κι ὀλοένα τὰ χάνει. Τὰ τρώνε οἱ πέτρες, ὡς φαίνεται.

ΥΨΝΑΙΚΑ Δὲν τ' ἀφήνεις καὶ σὺ νὰ ξαποστάσει.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ "Ὅχι δά! 'Ἐγὼ ποῦ καὶ ποῦ τὸ καβαλάω.

ΥΨΝΑΙΚΑ Χτές οἱ γειτόνισες μοῦ εἴταν ὅτι σὲ εἶδανε στὰ
πέριονα τῶν λιβαδιῶν, στὸ ντερβένι.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ποιὸς τὸ εἶπε;

ΥΨΝΑΙΚΑ Οἱ γριές ποῦ μαζώνουν τὴν κάπαρη. 'Ἐγὼ ἄμα
τ' ἄκουσα, τὰ ἔχασα. 'Ἐσὺ εἰσυνα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ "Α, μπρά! Τί γόρευα γὼ σὲ κείνη τὴν ἐρημιά;

ΥΨΝΑΙΚΑ Εἶπα κι ἐγὼ! 'Αλλὰ τ' ἄλογο πῆγε νὰ σκάσει,
εἴτανε μούσκειμα στὸν ἴδρωτα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τὸ εἶδες ἐσὺ;

ΥΨΝΑΙΚΑ 'Ἐγὼ, ὄχι. 'Ἡ μάνια μου τὸ εἶδε.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Μέσα εἶναι, μὲ τὸ παιδί;

ΥΨΝΑΙΚΑ Ναι. Νὰ σοῦ φτιάξω μιὰ λεμονάδα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Φτιάξε. Αἶγιο παγωμένη νὰ εἶναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ Δὲν ἔβαλες μπουκιά στὸ στόμα σου σήμερα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Εἴμουνα στὸ παζάρι, ποὺ ἦρθ' ὁ ἑμπορος γιὰ τὸ γέννημα. Μὲ τὴν κουβέντα, οὔτε καρτάλαβα πότε πέ-
ρασε ἡ ὥρα.

ΓΥΝΑΙΚΑ (φτυάνοντας τὴ λεμονάδα, πολὺ τρυφερὰ) Πλε-
ρώνει καλά;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ὅσο κι οἱ ἄλλοι.

ΓΥΝΑΙΚΑ Εἴσεις, χρειάζουμαι ἕνα φουστάνι κι ἕνα σκουφί
μὲ φιογκάκια γιὰ τὸ παιδί.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σηκώνεται) Πάω νὰ τὸ ἰδῶ.

ΓΥΝΑΙΚΑ Ἔχε τὸ νοῦ σου! Κοιμᾶται.

ΠΘΕΡΑ (μπαύοντας) Μὰ ποιὸς τὸ πιλάει ἔτσι τ' ἀλο-
γο; Επελύθηκε στὸ κατώι μὲ γουρλωμένα τὰ μάτια του,
σὰ νά 'ρθε ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (ἀπότομα) Ἐγώ.

ΠΘΕΡΑ Νὰ μὲ συμπαθῇς. Διὸ σου εἶναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ (φοβισμένη) Εἴτανε στὸ παζάρι γιὰ τὸ γέννημα.

ΠΘΕΡΑ Δὲν πιά νὰ σκάσει! Τί μὲ νοιάζει ἔμένα; (Κά-
θεται.) (Σιωπῇ.)

ΓΥΝΑΙΚΑ Ἡ λεμονάδα. Εἶναι κρύα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ Τὸ ἔχεις ὅτι τῆς ξαδέφφης μου τῆς πᾶνε καλέ-
σματα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Πότε;

ΓΥΝΑΙΚΑ Ταχιά. Ὁ γάμος θὰ γενεῖ σ' ἕνα μῆνα. Θὰ μᾶς
καλέσουνε κι ἐμᾶς πιστεύω.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σβαστός) Δὲν ἔχω.

ΠΘΕΡΑ Τῆς μάνας του δὲν πιστεύω νὰ τῆς καλαρέσει
τοῦτος ὁ γάμος.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Μὲ τὸ δίκιο τῆς. Πρέπει νὰ 'χει τὸ νοῦ τῆς
μὲ δαύτη.

ΓΥΝΑΙΚΑ Δὲ μ' ἀρέσει νὰ μιλάς ἔτσι. Τί σοῦ 'κανε τὸ κο-
ρίτσι;

ΠΘΕΡΑ Τὸ λέει γιὰ τὴν ἔρεβ. Τὸ ἔχεσες ποὺ τρία
χρόνια τὴν εἶχε ἀρρεβωνισμένη; (Μὲ ὑπαινυγμό.)

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τὴν εἶχα, μὰ τὴν παρέτησα! (Στὴ Γυναικα
του.) Θὰ βάλεις τὰ χιτάματα τώρα; Πάρ' τὰ χέρια σου.
(Τῆς μεριάζει ἀπότομα τὰ χέρια ἀπὸ τὸ πρῶσωπο.) Πᾶμε
νὰ ἰδοῦμε τὸ παιδί.

(Φεύγουν πιασμένοι μαζί. Μπαίνει τὸ Κορίτσι τρέχοντας
χαρούμενο.)

ΚΟΡΙΤΣΙ Θειά.

ΠΘΕΡΑ Τ' εἶναι;

ΚΟΡΙΤΣΙ Νὰ ἰδεῖς, ἦρθ' ὁ γαμπρός στὸ μαγαζὶ καὶ πῆρε
τὰ καλύτερα ψώνια.

ΠΘΕΡΑ Μοναχός του ἦρθε;

ΚΟΡΙΤΣΙ Ὅχι, μὲ τὴ μάνα του. Νὰ τὴν ἰδεῖς πῶς εἴτανε,
τί ψηλὴ, τί περήφανη! (Τὴ μιμεῖται.) Σωστὴ ἀρχόντισσα!

ΠΘΕΡΑ Βαστώνεται καλά.

ΚΟΡΙΤΣΙ Ψώνισανε κάτι καλύτερες! Ἀχ, κάτι καλύτερες! Ὁ-
νειρο! Νὰ ἰδεῖς κάτι κεντρίδια, νὰ τρελαθεῖς; ἔδω, ἕνα
χελιδόνι (δείχνει τὸν ἀστράγαλό τῆς), ἔδω, ἕνα καρδάκι
(δείχνει τὴ γάμπα τῆς), κι ἔδω, ἕνα τριαντάφυλλο (δεί-
χνει τὸ μανότι τῆς.)

ΠΘΕΡΑ Ἐλα, ἔλα τώρα!

ΚΟΡΙΤΣΙ Μούρηλα σου λέω! Ένα τριαντάφυλλο σάν δαγ-
θινό, με κλώνάρια και φύλλα. Άχ! Διο μετρίει!

ΠΕΘΕΡΑ Έχουν παράδες και κείνος και η νόφη.

(Μπαίνουν ο Λεονάρδος και η Γυναικία του.)

ΚΟΡΙΤΣΙ Πέρασα νά σάς πω τί ψωνίσανε ο γαμπρός με
τῇ μάνα του.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (δυνατά) Δέ μῆς νοιάζει.

ΓΥΝΑΙΚΑ Άσ' τὸ χορίτσι νά μῆς εἰπεῖ.

ΠΕΘΕΡΑ Λεονάρδο, δὲν εἶπε τίποτα κακὸ τὸ χορίτσι.

ΚΟΡΙΤΣΙ Νά με συμπάθετε. (Φεύγει κλάγοντας.)

ΠΕΘΕΡΑ Τί καταλαβαίνεις ποὺ τὰ βάνεις μ' ἕναν τὸν κό-
σμο;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Έσύ νά τηρᾶς τῇ δουλειά σου.

(Κάθεται.)

ΠΕΘΕΡΑ Πάει καλὰ.

(Σιωπή.)

ΓΥΝΑΙΚΑ (στὸν Λεονάρδο) Τί ἔχεις; Τί σπαράει σὲ τρώει;

Γιατί μ' ἀφήνεις ἔτσι και δὲ μοῦ λές τίποτα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Άσε με.

ΓΥΝΑΙΚΑ Όχι. Θέλω νά μοῦ τὸ εἰπείς μιὰ και καλῇ.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Άσε με κάτου. (Σηκώνεται.)

ΓΥΝΑΙΚΑ Ποῦ πᾶς, ἀντρούλη μου;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (ἀπότομα) Σκέψεις;

ΠΕΘΕΡΑ (ἀποφασιστικά στὴν κόρη της) Βούλωσ' το!

(Φεύγει ὁ Λεονάρδος.) Τὸ παιδί!

(Βγαίνει και ξαναγυρίζει με τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά. Ἡ
Γυναικία μένει στὸ πόδι ἀσάλευτη.)

ΠΕΘΕΡΑ

Τ' ἔχει πόδια λαβωμένα,
τραχηλιά κρουσταλλιασμένη,

τ' ἔχει ἐν' ἀποτρίμνιο λάζο
καρφωμένο μὲς στὰ μάτια.

Νάνι, τὸ μικρό μου, νάνι,
κάτου στὸ θοδὸ ποτάμι

κατεβήκανε κι οἱ δυό,
κι ἄφρισε τὸ μαῦρο αἶμα
σὰ φουρτουνασμένο ρέμα.

ΓΥΝΑΙΚΑ (γυρίζοντας ἀργά, σὰ σὲ θυμίζω)

Νάνι, τὸ γαμπουδάκι μου,

ποὺ δὲν ἤθελε νερό
τ' ἔλαγό μας τὸ μεγάλο.

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὴν τριανταφυλιά μου;

ποὺ τῇ γῆς διαχυοποτίζει
τ' ἔλαγό μας τὸ καλὸ.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Νάνι, τὸ μικρό μου, νάνι.

ΠΕΘΕΡΑ

Άχ, ποῦ πῆγες ἔλαγό μου

ποὺ δὲν ἤθελες νά πεις;

ΓΥΝΑΙΚΑ (δογματικά)

Μὴν ἔρχεσαι! Μὴ μπαίνεις!

Πήγαυε σ' ἄλλη γῆς!

Άστρου χιονιοῦ μαράζι,

ἔλαγο τῆς αὐγῆς!

ΠΕΘΕΡΑ (κλαίοντας)

Κοιμᾶται τὸ παιδάκι μου...

ΓΥΝΑΙΚΑ (κλαίοντας και πλησιάζοντας ἀργά)

Σπαταίνει τὸ μικρό μου...

ΠΕΘΕΡΑ

Νάνι, τὸ γαρούφαλό μου,
ποὺ δὲν ἤθελε νερὸ
τ' ἄλογό μας τὸ μεγάλο.

ΤΥΝΑΙΚΑ

(*κλαίει, στήγειμένη στὸ τραπέζι*)
Νάνι, τὴν τρανταχτικά μου,
ποὺ τὴ γῆς δεχρυσότρεψαι
τ' ἄλογό μας τὸ καλὸ.

ΑΥΝΑΙΑ

ΕΙΚΟΝΑ ΤΡΙΤΗ

Ἐσωτερικὸ τῆς καλῆς ἡμέρας μένει ἡ Νύκτ. Στὸ βάθος ἑνὸς
σταυροῦ ἀπὸ μεγάλα τρανταχτικά λουλούδια. Οἱ πόδες
εἶναι στρογγυλὲς μὲ δακρυλῆνες κορυφές καὶ τρανταχ-
τικὸς γυμνασμός. Στὸν χορτοῦ δασυὸς τόνους, στρογγυ-
λὲς βεντάλιες, βάλτα γαλάτια καὶ μικροὶ καθέστες.

ΔΟΥΛΑ Κορίδοτε... (Πολὸ περιποιητικῇ, γεμάτῃ σεμνῇ
ὕποκρισία. Μιλάει ὁ Ταμπὸς μὲ τὴ Μάνα του. Ἡ Μά-
να φορεῖ μαῖο μεταξὺ γόδεμα καὶ δακρυλῆνα μαρτί-
λια. Ὁ Ταμπὸς μαῖο κοστοῦμι καὶ χορτοῦ παλαμάτε-
νια καδένια.) Καθίστε. Ὅπου κι ἂν εἶναι ἐργοντα. (Φεύ-
γει.)

(Ἡ Μάνα κι ὁ Ταμπὸς κάθονται, ἀσάλευτοι σὰν ἀγά-
ματα. *Μεγάλη σιωπὴ.*)

ΜΑΝΑ Πῆρες τὸ πόδι;

ΤΑΜΠΟΣ Ναι. (Τὸ θυάξει καὶ τὸ κοιτάζει.)

ΜΑΝΑ Πέρεται νὰ γυρίσουμε γρήγορα. Ἀλλάγα ποὺ μέ-
νουν τοῦτοι οἱ ἀνθρώποι!

ΤΑΜΠΟΣ Ἡ γῆς τοὺς ἄνω εἶναι καλὴ.

ΜΑΝΑ Ναι, ἀλλὰ μέσα στὴν ἐρημιά. Τέσσερες ὥρες περτα-
τάγαμε καὶ δὲν εἶδαμε στίβι, δὲν εἶδαμε κλάρι.

ΤΑΜΠΟΣ Εἶναι ξερὸς ὁ τόπος.

MANA 'Ο πατέρας σου θά είχε φυτέψει τὸ κόσμου τὰ δέντρα ἐδῶ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Καὶ νερὸ;

MANA Θά 'σκαβε νὰ βρεῖ. Τὰ τρία χρόνια ποὺ εἵμασταν παντρεμένοι φύτρε δέντρα κερασσιές... (θυμάται) τὶς τρεῖς καρδιές τοῦ μύλου, ἐν' ἀμπέλι διάκερο, κι ἐν' ἄλλο δέντρο μὲ κάρτι κόκκινα λουλούδια κι ἕνα παρδάξανο ὄνομα, μὰ ξεράθηκε.

(Σιωπή.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (μὲ τὸ νοῦ του στὴ Νύχη) Θ' ἀλλάξει τώρα.

(Μαίνει ὁ Πατέρας τῆς Νύχης. Εἰν' ἕνας γέρος μ' ἄσπρα γυαλιστερά μαλλιά. Ἐχει κατεβαμένο τὸ κεφάλι. Ἡ Μάνα κι ὁ Γαμπρὸς σηκώνονται καὶ δύνουν σιωπηλοὶ τὰ χέλια.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Κάμιατε πολὺ νὰ ῥθεῖτε;

MANA Τέσσερες ὥρες.

. (Κάθονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Πήρατε τὸ μακρὸ δρόμο.

MANA Πέρασα πιά. Δὲν μπορῶ ν' ἀνεβαίνω τὰ καταράγια τῆς ἀκροποταμιᾶς.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὴν πιάνει ἡ καρδιά της.

(Σιωπή.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Τὸ σπάζτο φέτος εἴταν καλὸ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀγέθια, πολὺ καλὸ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Στὸν καιρὸ μου, οὔτε σπάζτο δὲ φύτρωνε σὲ τούτη τῇ γῆς. Τὴ γύρσια ξένου κάτου, τὴ δουλέψα σκληρά, τὴν τουράγγισα. ὥς νὰ μὰς δώσει: κἄνιν καρπὸ.

MANA Τώρα δίνει καὶ παραδίνει. Μὴν κλάιςσαι. Ἐγὼ δὲν ἤρθα νὰ σοῦ γυρέψω τίποτα.

ΠΑΤΕΡΑΣ (χαμογελώντας) Ἐσὺ βαστιάσαι καλύτερα ἀπὸ μένα. Τ' ἀμπέλια εἶναι μάλαμα σωστό. Κάθε κλῆμα καὶ φλωρί. Ἐκεῖνο ποὺ μὲ πικραίνει... καταλαβαίνει;... εἶναι ποὺ τὰ χτήματά μας δὲ συνορεύουνε. Ἐγὼ τὰ ἤθελα ὅλα μαζί. Ἐχω κι ἄλλο ἕνα μαρτζί, εἰν' ἕνας πὸ χεῖ ἕνα μικρὸ περιβόλι ἀνάμεσα στὰ χωράφια μου, κι ὅλο τὸ μάλαμα τῆς γῆς νὰ τοῦ δώκω, δὲ θέλει νὰ τὸ πουλήσει.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὰ συνηθισμένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ Νὰ μπορούσαμε, λέω γό, νὰ ζέψουμε καμιά δεκαριά ζευγάρια βουβάλια νὰ φέρναμε τ' ἀμπέλια σου ὡς ἐδῶ, νὰ τὰ βάναμε στὴν πλάγια. Μὰ χαρὰ θὰ εἴτανε!

MANA Γιατί τὸ λές;

ΠΑΤΕΡΑΣ Γιατί ὅ,τι ἔχω ἐγὼ εἶναι τῆς θυγατέρας μου, κι ὅ,τι ἔχεις ἐσὺ τοῦ γιου σου. Νά, γι' αὐτό! Για νὰ τὰ καμαρώσουμε ὅλα μαζί. Δὲν ἔχεις τί ὅμοιο θὰ εἶναι!

ΓΑΜΠΡΟΣ Κι ἐτσι, θὰ λυόστανε καὶ ἡ δουλειά.

MANA Σὰν πεθάνω, τὰ πουλᾶς κι ἀγοράζεις ἄλλα δωτέρα.

ΠΑΤΕΡΑΣ Νὰ τὰ πουλήσει; Μπᾶ, μπᾶ! Τί λές, συμπεθέρα; Νὰ τὰ πουλήσει; Ν' ἀγοράσει κι ἄλλα, νὰ λές, ὅσα μπορεῖ ν' ἀγοράσει. Ἐγὼ, ἀν εἶχα παιδιὰ θὰ τὰ πᾶρνα ὅλα τοῦτα τὰ καταράγια, ἴσως περὰ τὸ ποτάμι. Ἡ γῆς δὲν εἶναι καλὴ, ἀλλὰ χέρια νὰ 'χεις καὶ τὴν κἄνον καὶ γίνεσαι. Κι ὅπως δὲν περνάει καὶ κανεὶς ἀπὸ δῶ νὰ σὲ χάψει, μπορεῖς νὰ κοιμᾶσαι σίγουρος.

(Σιωπή.)

MANA Θὰ ἔχεις γιατί ἤρθα δῶ.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Αμ, πῶς δὲν ξέρω!

ΜΑΝΑ λοιπόν; Τι λές;

ΠΑΤΕΡΑΣ Καὶ μὲ φαίνεται. Μῶς καὶ τὰ κανονίκανε οἱ δυό τους.

ΜΑΝΑ "Ο γιός μου βασιλεύει καλὰ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Τὸ ἴδιο καὶ ἡ θυγατέρα μου.

ΜΑΝΑ "Ο γιός μου εἶναι λεβέντης. "Αλλὰ γυναίκα δὲ γνώρισε. "Η τιμιάτη του λάμπει σὰν κάταστρο πανὶ ἀπλωμένο στὸν ἥλιο.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Αμ, ἐγὼ τί νὰ εἰπῶ γιὰ τὴ δική μου. Σηκώνεται νὰ ζυμώσει στὴς τρεῖς, πρὶν ἔβγει τ' ἄστρο. Αἰνόλογη. Γλυκιὰ σὰ στημόν. "Ολα τὰ πλουμῖδια τὰ ξέρει, κι ἄμια θέλει, τριχιὰ μπορεῖ νὰ κόψει μὲ τὰ δόντια της.

ΜΑΝΑ "Ο Θεὸς νὰ τοὺς εὖλογεῖ.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Η Πανεργιά κι ὁ Χριστὸς μὲς στὸ στίτι τους.

(*Μπαίνει ἡ Δούλα μὲ δυὸ δίσκους. "Ο ἕνας ἔχει ποτήρια κι ὁ ἄλλος γλυκίσματα.*)

ΜΑΝΑ (στὸν Ταμπρό) Πότε λές γιὰ τὸ γάμο;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὴν ἄλλη Πέφτη.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Η θυγατέρα μου κείνη τὴν ἡμέρα θὰ εἶναι εἰκοσιδυὸ χρονῶν.

ΜΑΝΑ Εἰκοσιδυὸ χρονῶν! Τόσο θὰ εἶτανε κι ὁ μεγάλος μου ὁ γιός ἂν ἐξοῦσε. Καὶ θὰ ἐξοῦσε, γερὸ καὶ ζωντανὸ παλιμάρι ποὺ εἶτανε, ἂν οἱ ἀνθρώποι δὲν εἶχανε βρεῖ τὰ μαχαίρια.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μὴν τὸ θυμᾶσαι τώρα πιά.

ΜΑΝΑ Πῶς νὰ τὸ λογιονήσω; Βάλε τὸ χέρι στὴν καρδιά καὶ τότε μοῦ λές.

ΠΑΤΕΡΑΣ Τὴν Πέφτη λοιπόν. "Ε;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὴν Πέφτη.

ΠΑΤΕΡΑΣ Τὰ νοιάμπρια κι ἐμεῖς θὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησιά μὲ τ' ἀιμάξι. Οἱ καλεσμένοι θὰ ῥθοῦν μὲ τὰ κάρα καὶ τ' ἄλογα ποὺ θὰ φέρουν.

ΜΑΝΑ "Οπως τὸ λές.

(*Περνᾷ ἡ Δούλα.*)

ΠΑΤΕΡΑΣ Πές της νὰ ῥθει τώρα. (Στὴ Μᾶνα.) Θὰ χαρῶ πολὺ νὰ σ' ἀρέσει.

(*Μπαίνει ἡ Νύφη. Εἶναι σειμνή, μὲ τὰ χέλια κατεβασμένα καὶ τὸ κεφάλι χαμηλά.*)

ΜΑΝΑ "Ελα κοντά μου. Εἶς' εὐχαριστημένη;

ΝΥΦΗ Ναί, κυρά.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μὴ στέκεσαι ἔτσι, σὰν ξένη. Σὲ λίγον καιρὸ θὰ τῆγε λές μάνα σου. Μῦνα ποὺ σὲ ρωτᾷ.

ΝΥΦΗ Εἴμ' εὐχαριστημένη. "Όταν εἶπα ναί, αὐτὸ ἤθελα νὰ εἰπῶ.

ΜΑΝΑ Ποιὸν σωστά. (Τῆς πιάνει τὸ σασόνι.) Για νὰ σὲ ἰδῶ.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Ολόφτυστη ἡ γυναίκα μου.

ΜΑΝΑ "Ανάθεμα; Τι ὅμορφα μάτια! Ἐέρεις τ' εἶν' ὁ γάμος, παιδί μου;

ΝΥΦΗ (σοβαρῇ) Τὸ ξέρω.

ΜΑΝΑ "Ο ἄντρας σου, τὰ παιδιά σου, κι ἕνας τοῦχος δυὸ μπόια ψηλὸς ἀνάμεσα σὲ σένα καὶ τὸν ἄλλον κόσμο.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τίποτ' ἄλλο δὲ χρειάζεται;

ΜΑΝΑ "Οχι. Μονάχα νά ζήσουν ὅλοι. Αὐτό! Νά ζήσουν!

ΝΥΦΗ Τὸ χρέος μου θὰ τὸ κάμω.

ΜΑΝΑ Νά, ἐδωτέρα σὺ χῶ φερμένα χαρτί.

ΝΥΦΗ Φχαρίστῶ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Δὲν παίρνετε τίποτα;

ΜΑΝΑ Ἐγὼ δὲ θέλω. (Στὸν Γαμπρό.) Ἐσὺ δὲν παίρνεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ Θὰ πάρω.

(Παίρνει ἓνα γλῶσσό. Ἡ Νύφη παίρνει κι αὐτὴ ἓνα.)

ΠΑΤΕΡΑΣ (στὸν Γαμπρό) Κρατί;

ΜΑΝΑ Δὲν πίνει ποτέ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μπράβο!

(Σιωπὴ. "Ὅλοι εἶναι στὸ πόδι.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (στὴ Νύφη) Ταχιά θὰ ῥθῶ.

ΝΥΦΗ Τί ὄρα;

ΓΑΜΠΡΟΣ Κατὰ τὴς πέντε.

ΝΥΦΗ Σὲ χαρτερῶ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Σὰ φεύγω ἀπὸ κοντά σου, ἔχω μιά στενοχώρια
σὰ νὰ μοῦ σφίγγουνε τὸ λαιμὸ μὲ θηλιά.

ΝΥΦΗ Ἄμα θὰ παντρευτοῦμε θὰ σοῦ περάσει.

ΓΑΜΠΡΟΣ Αὐτὸ λέω κι ἐγώ.

ΜΑΝΑ Πᾶμε. Ὁ ἥλιος δὲν χαρτερεῖ. (Στὸν Πατέρα.) Λαι-
πὸν, ὅπως εἴπαμε!

ΠΑΤΕΡΑΣ "Ὅπως εἴπαμε.

ΜΑΝΑ (στὴ Δούλα) Καλοβράδου.

ΔΟΥΛΑ Νά πᾶτε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ.

(Ἡ Μάννα φιλεῖ τὴ Νύφη κι ἀγκίζειν νὰ βγαίνουν σω-
τηροί.)

ΜΑΝΑ (στὴν πόρτα) Καλοβράδου, κὲρη μου.

(Ἡ Νύφη τῆς ἀπαντᾷ μὲ μιά χειρονομία.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Ἐγὼ θὰ σᾶς πᾶω παρατέρα.

(Βγαίνουν.)

ΔΟΥΛΑ Θὰ σκάσω ἂν δὲν ἴδῶ τὰ πεγδάνα.

ΝΥΦΗ (ἀπότομα) Ἄσ' τα.

ΔΟΥΛΑ Ἄχ, ἔλα, δέχ' τα μου.

ΝΥΦΗ Δὲ θέλω.

ΔΟΥΛΑ Τὴς χάλτσες μοναχά. Λένε πὼς εἶν' ὀλοκέντρες.

Πονηρή, πονηρή!

ΝΥΦΗ "Οχι, σοῦ εἶπα!

ΔΟΥΛΑ Γιὰ τὸ Θεό! Τί ἔχεις; Σὰ νὰ μετάνιωσες φαίνεσαι.

ΝΥΦΗ (δαγκώνοντας τὸ χέρι μὲ λύσσα) Ἄχ!

ΔΟΥΛΑ Παιδάκι μου, καρδούλα μου, τί ἔχεις; Στενοχωριέ-
σαι, ποὺ θ' ἀλλᾶξεις ζωὴ, κι εἴσουνα σὰ βασιλοπούλα δω-
μέσα; Μὴ σκέφτεσαι ἄσχημα πράγματα. Ἐχεις κανένα
λόγο; Κανένα. Ἐλα νὰ ἰδοῦμε τί σοῦ φέρανε. (Πιάνει τὸ
κουτί.)

ΝΥΦΗ (τῆς πιάνει τὰ χέγια) Ἄσ' το.

ΔΟΥΛΑ Μπὰ σὲ καλὸ σου!

ΝΥΦΗ Ἄσ' το, σοῦ εἶπα.

ΔΟΥΛΑ Σὰν ἄντρας εἶσαι χεροδύναμη.

ΝΥΦΗ Καὶ σάμπως δὲν ἐδωδέψα σὰν ἄντρας; Ἀμποτες νὰ
γεννιόμουναι!

ΔΟΥΛΑ Μὴ μυᾶς ἔτσι!

ΝΥΦΗ Πάψε σοῦ εἶπα. Ἄς κυβερνιάσουμε τίποτ' ἄλλο.
(Τὸ φῶς ἀγαστεῖται σιγὰ σιγὰ στὴ σκητὴ. Μεγάλη σιωπὴ.)

ΔΟΥΛΑ "Ακουσες τή νύχτα ἐν ἔλεγο;
ΝΥΦΗ Τι ὦρα;

ΔΟΥΛΑ Κατὰ τίς τρεῖς.

ΝΥΦΗ Θὰ ἔκοψε ἀπ' τὸ λιβάδι.

ΔΟΥΛΑ "Οχι. Εἶγε καβαλάρη.

ΝΥΦΗ Ποῦ τὸ ἔρεις ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ Τὸν εἶδα. Στάθηκε κάτου ἀπὸ τὸ παρεθύρι σου.

Παράξενο πράγμα μοῦ φάνηκε.

ΝΥΦΗ Μὴν εἴταν ὁ ἀρεβωνιαστικός μου; Πολλές φορές
ἔτυχε νὰ περάσει τέτοιαν ὥρα.

ΔΟΥΛΑ Δὲν εἴταν, ὄχι.

ΝΥΦΗ Τὸν εἶδες ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ Ναι.

ΝΥΦΗ "Ε; Καὶ ποῖος εἴταν;

ΔΟΥΛΑ 'Ο Ασνάροδο.

ΝΥΦΗ (δυνατὰ) Ψεῦτρα! Ψεῦτρα! Τ' ἤθελε κείνος ἐδῶ;

ΔΟΥΛΑ Για σένα ἦρθε!

ΝΥΦΗ Πάψε! Καταραμένη νὰ εἶναι ἡ γλώσσα σου!

(*Ἀκούγεται καταισμός ἀλόγου.*)

ΔΟΥΛΑ (σὸ παράνομο) Τρέχα! Σκύψε νὰ ἰδεῖς! Τὸν εἶδες;

ΝΥΦΗ Τὸν εἶδα!

ΑΥΛΑΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗ

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Βεράντα σὸ σπῆτι τῆς Νύμφης. Στὸ βάθος πόρτα. Εἶναι ἀκόμα
νύχτα. Ἡ Νύμφη βγαίνει φορώντας μπουστάνι καὶ μεσο-
φόρι ἀσπρο μὲ σιδερωμένες πτέρες, θαντέλες καὶ φρετόνι
στὴν ἄκρη. Τὰ ματόδεμα τῆς εἶναι γυμνά.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Δούλα.

ΔΟΥΛΑ 'Εδῶ νὰ σ' ἀποχτενίσω.

ΝΥΦΗ Κοντέψαμε νὰ σκάσουμε κεῖ μέσα.

ΔΟΥΛΑ 'Εδώπέρα, μάτια μου, οὔτε τὴν κονταυγὴ δὲ λεί-
νὰ δροσίσει μιὰ στάλα.

(Ἡ Νύμφη κάθεται σ' ἓνα σκαμνὶ καὶ κοιτάζεται σ' ἓνα
καθεφτάκι τοῦ χειριού. Ἡ Δούλα τὴ χτενίζει.)

ΝΥΦΗ Ἡ μάνα μου κράταγε ἀπὸ 'ναν τόπο γιομάτο περι-
βόλια καὶ κλαριά.

ΔΟΥΛΑ Γι' αὐτὸ εἴταν ἔτσι γελαστή!

ΝΥΦΗ Δωτέρα χτικίασε καὶ μαράζωσε.

ΔΟΥΛΑ Τυχρό της.

ΝΥΦΗ "Οπως χτικιάζουμε κι ἐμεῖς τώρα. 'Εδῶ καὶ οἱ τοί-
χοι βγάνουν φωτιά. "Αχ! μὴν τραβᾶς ἔτσι.

ΔΟΥΛΑ Τοῦτο τὸ γλωσσάκι νὰ φτιάξω. Θέλω νὰ τὸ ται-
ριάξω μὲ τὴ χωρίστρα σου. (Ἡ Νύμφη κοιτάζεται σὸ
καθεφτάκι.) "Αχ, τί δύσκολη ποὺ εἶσαι! (Τὴ φιλεῖ μὲ
πῶθος.)

ΝΥΦΗ (σοβαρή) "Αντε, κάνε γρήγορα.

ΔΟΥΛΑ (χτυπώντας την) Ποιος τή χαρά σου, λέω γώ, που θά'χεις άντρα να σφιγγεις στην άγκυλιά σου, να τόν γιομίζεις άγάπες και φιλιά.

ΝΥΦΗ Σώπα.

ΔΟΥΛΑ Και τ' όμορφότερο είναι, άμα ξυπνάς και τόν καταβαλίνεις κοντά σου να σου χαιδεύει τόν άγιο με τήν άνάσα του, σάν τή φτερούγα τ' άηθωνού.

ΝΥΦΗ (δυνατά) Δεν παύεις;

ΔΟΥΛΑ Μά, κόρη μου! Τί θαρρείς είν' ό γάμος; Τά κουφέτα και τά λουλούδια; "Αι, όχι δά! Είναι τó κάταστρο τó κρεβάτι με τόν άντρα και τή γυναικά στη μέση. Τί ποτ' άλλο.

ΝΥΦΗ Τέτοια πράγματα δεν τά λένε.

ΔΟΥΛΑ Σωστά. Μά ξεχνιέται ή γλώσσα τους;

ΝΥΦΗ Μπορεί και πίκρα καμιά φορά.

ΔΟΥΛΑ Τά λουλούδια θά τά φέρω μπροστά, να έδω, να ιδείς τί όμορφα θά'ναι. Σάν άθισμένη πορτοκαλιά θά φαντάζει τó στεφάνι μες στα μαλιά σου. (Τής δακτυλίζει τόν κλώνο τής πορτοκαλιάς.)

ΝΥΦΗ (κοιτάζεται στον καθέστη) Φέρο το δώ. (Παίρνει τó στεφάνι, τó κοιτάζει, κι όποτε αγγίζει κάτω τó κεφάλι άπελπισμένη.)

ΔΟΥΛΑ Τί έπαθες;

ΝΥΦΗ "Ασε με.

ΔΟΥΛΑ Δεν είν' όρα γιά στενοχώριες. (Ζωντά.) Φέρο το δώ. ("Η Νύφη περνάει τó στεφάνι.) Μπα σέ καλό σου! Τήν κακιά όρα πώς γυρεύοντας, που πετάς έτσι τó στε-

φάνι σου; Σήκωσ' τά μάτια σου! Τί έχεις; "Αν έμετάνωσες και δέ θέλεις να παντρευτείς, πές το καθαρά. Είναι καιρός άκόμα να δώσεις πίσω τόν λόγο σου. (Σηκώνεται.)

ΝΥΦΗ Δεν είν' τίποτα. "Ενας κακός άέρας μες στα σύννεφα. Θά περάσει.

ΔΟΥΛΑ "Εσύ τόν άγαπάς τόν άρρεβωνιαστικό σου.

ΝΥΦΗ Τόν άγαπάω.

ΔΟΥΛΑ Μά ναί, τόν άγαπάς, είμαι σίγουρη.

ΝΥΦΗ Μόνο που τέτοια άπόφαση δεν τήν παίρνει κανείς εύκολα.

ΔΟΥΛΑ Στο χέρι σου είναι.

ΝΥΦΗ Τώρα πιά, έχω λόγο δασμένο.

ΔΟΥΛΑ "Ελα, μπράβο, να σου φορέσω τó στεφάνι.

ΝΥΦΗ (κάθεται) Κάνε γρήγορα. "Όπου κι άν είναι θά'ρθουνε.

ΔΟΥΛΑ Θά'ναι τρεις ώρες κι άκόμα που περπατάνε.

ΝΥΦΗ Πόσο είν' άπό δώ στην έκκλησιά;

ΔΟΥΛΑ "Από τó ποτάμι, κοντά τέσσερες ώρες. "Από τó δρόμο, βάλε τó διπλό.

("Η Νύφη σηκώνεται κι ή Δούλα ξετρελαίνεται βλέποντάς την.)

Σήκω νύφη ζήλευμένη
κι ήρθε ή μέρα ή τιμημένη
να φορέσεις τó στεφάνι
που σου φέρνει ένα ποτάμι.

ΝΥΦΗ (χαμογελώντας) "Ελα.

ΔΟΥΛΑ (τὴ φιλεῖ ξερελαμένη καὶ χορεύει γύρω της)

Φέρτε δάφνες ἀνθισμένες
νὰ στολίσουμε τὸ σπῆτι,
φέρτε πασχάλιες καὶ βάλγες
νὰ ξυπνήσουμε τὴ νύφη!

(Ἀκούγονται χτυπήματα στῆν πόρτα.)

ΝΥΦΗ Ὑψοῖξε! Οἱ δικοί μας θὰ ἔλθουν. (Φεύγει.)

(Ἡ Δούλα ἀποφύει κατάπληκτη.)

ΔΟΥΛΑ Ἐσὺ σαι;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Πιοὺς ἄλλος; Καλὴμέρα.

ΔΟΥΛΑ Πρῶτος πρῶτος!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Καλεσμένος δὲν εἶμαι;

ΔΟΥΛΑ Ναι.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Γι' αὐτὸ ἦρθα.

ΔΟΥΛΑ Ἡ γυναικία σου;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐρχεται μὲ τὰ πόδια. Ἐγὼ εἶχα τ' ἄλογο.

ΔΟΥΛΑ Ἄλλου δὲν ἀπέντησες;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐρχόμουν τρέχοντας. Τοὺς ξεπέρασα ὅλους.

ΔΟΥΛΑ Θὰ τὸ σκάσεις τὸ ζὸ μὲ τίς πιλάδες σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἄμα σκάσει, ἔσκασε!

(Σιωπὴ.)

ΔΟΥΛΑ Κάτσε. Κανείς δὲν ξύπνησ' ἀκόμα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἡ νύφη;

ΔΟΥΛΑ Τώρα πῶς νὰ τήνε ντύσω.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐπε, τὴ νύφη! Χαρὰ πού θὰ τὴν ἔχει!

ΔΟΥΛΑ (ἀλλάζοντας κουβέρτα) Τὸ παιδί τί κάνει;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Πιοὺ παιδί;

ΔΟΥΛΑ Ὁ γιὸς σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σὰ νὰ θυμᾶται, μέσα σ' ὄνειρο) Ὑψοῖξε!

ΔΟΥΛΑ Τὸ ἔχετε μαζί σας;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ὁχι.

(Σιωπὴ. Ἀκούγονται πολλὰ μακριὰ φωνές πρὸ τῆς πόρτας.)

ΦΩΝΕΣ Σήκω νύφη ζήλειμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σήκω νύφη ζήλειμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΔΟΥΛΑ Τὸ συμπέθερό ἔρχεται. Ἀλλάργα εἰν' ἀκόμα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σηκώνεται) Τῆς νύφης τὸ στεφάνι θὰ ἔλθῃ.

Μιὰ στάδια μικρότερο θὰ τῆς ταίριαζε ὁμορφότερα, τί λές κι ἐσύ; Ἀλήθεια, τί ἔκαν' ὁ γαμπρός; Τῆς τὰ φερε κείμενα τὰ πορτοκαλάνθια πού θὰ βάλει στὸν κόρφο τῆς ἡ ἀκόμα;

ΝΥΦΗ (φαίνεται, μὲ τὸ μεσοφόρι ἀκόμα καὶ μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι) Τὰ φερε.

ΔΟΥΛΑ (δυνατὰ) Μὴ βγαίνεις ἔτσι.

ΝΥΦΗ Τί ἔχει νὰ κάνει; (Σοβαρῶς.) Γιατί ρωτᾷς ἀνὰ τὰ φερε τὰ πορτοκαλάνθια; Τί χρῄσεις στὸ μυαλό σου γιὰ μένα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τί θές νὰ χυβώ; Τίποτα. (Παραγιάζοντας.)

Ἐσὺ μὲ ἔφρεις καὶ δὲν κάνεις νὰ τὸ λές. Ἐλέγασες τ' εἶμουν κάποτε γιὰ σένα; Σιμάψε τὴ θύμησή σου νὰ τὸ βρεῖς. Μὰ δὺὸ λευγάρια χαιματερά σὰν εἶναι ἡ γῆς κακο-ράχα-ρη, τίποτα δὲν ἀξίζει. Ἐδῶ εἶναι τ' ἀγκάθι.

ΝΥΦΗ Τι θέλεις πού 'ρθες;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ηρθα νά ιδῶ τὸ γάμο σου.

ΝΥΦΗ Εἰμωνα κι ἐγὼ στὸ δικό σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σάμπως ἐστὶ δὲν τὸν ἐρτυιάζεις, μὲ τὰ δυό σου τὰ χέρια; 'Εμένα πού μὲ βλέπεις, τώρα νά μὲ σκοτώ-
σουνε πεντάρα δὲ δίνω, μὰ νά μὲ πτύσει κανέννας δὲν
μπορεῖ. Κι ὁ παράς, πού τόσο θαμπώνει μὲ τὴ γυαλάδα
του, εἶναι χειρότερος κι ἀπὸ πτύμα καμιά φορά.

ΝΥΦΗ Ψεύτη!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ας μὴ μιλῶσω καλύτερα, μὴν ξεσπάσει ὁ θυ-
μός μου κι ἀκούσουν τίς φωνές μου τὰ βουνά ἐναγῶρα.

ΝΥΦΗ 'Εγὼ θὰ σκούξω δυνατότερα ἀπὸ σένα.

ΔΟΥΛΑ Τρελαθήκατε σεῖς οἱ δυό; Τι ἀνακατενεῖς τὰ πε-
ρασμένα; (Κοιτάζει ἀνήσυχτα τίς πόρτες.)

ΝΥΦΗ 'Εχει δικιο. Οὔτε νά σοῦ μιλάω δὲ θά 'πρεπε. 'Αλλά
μ' ἀνάβει τὸ αἷμα πού σὲ βλέπω σὰν τὸν κακὸ τὸν δαίμο-
να νά 'ρχεσαι δῶ στὸν γάμο μου καὶ νά ρωτᾷς ἀν μὲ 'φε-
ραν τὰ πορτοκαλάνια. Νά πᾶς ὅξω στὴν πόρτα νά καρ-
τερεῖς τὴ γυναίκα σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ετσι λατῶν. Οὔτε κυβέντα πιά δὲν ἔχουμε
μεῖς οἱ δυό νά εἰποῦμε.

ΔΟΥΛΑ (μὲ λύσσα) 'Οχι! Τίποτα πιά δὲν ἔχετε νά εἰπεῖτε.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σὰν παντρεύτηκα κι ὕστερα, πέρασα μέρες καὶ
νύχτες μὴν ἔχοντας ἄλλη συλλογὴ ἀπὸ τούτη: ποιοι εἶ-
ταν φταίξιμο; Καὶ κάθε φορά πού τὸ σκέφτομαι, βγαίνει
στὴ μέση καινούργιο φταίξιμο πού σκάζει ὅλα τ' ἄλλα.
Μὰ πάντα κάποιο φταίξιμο μένει.

ΝΥΦΗ Πόσα δὲν ἔβρουν ἕνας καναβαλάρης μὲ τ' ἀλογό του!
Χαρά στὴν παλικαριά νά ξεπλανήσεις ἕνα κορίτσι πού ζεῖ
μοναχό του στὴν ἐρημιά! Μὰ 'χω κι ἐγὼ κι ἐγὼ περηφάνια.
Γι' αὐτὸ παντρεύομαι. Καὶ θὰ χλειστῶ στὸ σπίτι μου
μὲ τὸν ἄντρα μου, πού θὰ τὸν ἀγαπῶ περισσότερο ἀπ' ἄ-
δρα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τί νά τὴν κάνεις τὴν περηφάνια! (Πλησιάζει.)

ΝΥΦΗ Μὴ ζυγώνεις!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Νά μὴ μιᾶς καὶ νά καίγεται, μεγαλύτερη κό-
λαση δὲν ὑπάρχει. Καὶ τί κέρδισα γὼ μὲ τὴν περηφάνια
μου, πού σ' ἀπαράτησα ν' ἀγρυπνᾷς νύχτες καὶ νύχτες
διάκερες, χωρὶς νά σὲ βλέπω; Τίποτα. Κέρδισα μόνο τὴ
φωτιά πού φούντωσε μεγαλύτερη μέσα μου. 'Εστὶ θαρεῖς
πὼς ὁ καιρός μπορεῖ νά γιάνει καὶ τὰ ντροβάβρια νά κρύ-
ψουν πίσω τους τὸν καημό, μὰ εἶναι ψέματα, ψέματα!
Σὰ φτάσει τὸ μαχαίρι στὸ κόκαλο, κανεὶς δὲ μπορεῖ νά
τὸ βγάλει!

ΝΥΦΗ (τρέμοντας) Δὲν μπορῶ νά σ' ἀκούω. Δὲν μπορῶ
ν' ἀκῶ τὴ φωνή σου. Εἶναι σὰ νά μου δίνεις νά πιῶ ἕνα
ποτήρι γλυκὸ ρακί, σὰ νά μου στρώνεις νά κοιμηθῶ σ' ἕνα
κρεβάτι μὲ τριαντάφυλλα. 'Η φωνή σου μὲ σέρνει κι ἐγὼ
τὸ ἔβρω πὼς πνίγομαι, μὰ δὲν μπορῶ πιά νά νά φύγω.

ΔΟΥΛΑ (πυλινώντας τὸν Αεονάρδο ἀπὸ τὸ πέτο) Τσαλίσου,
καὶ νά μὴν ξαναπατήσεις ἐδῶ!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Στερεὴ φορά τῆς μιλάω. Μὴ σιμίζεσαι.

ΝΥΦΗ Ἐέρω πὼς εἶμαι τρελὴ, πὼς εἶναι σάπια ἡ καρδιά
μου γιὰ νά νά μπορῶ ἀκούμα νά κάθουμαι δῶ νά σ' ἀκούω,
νὰ βλέπω νά σαλεύεις τὰ χέρια σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ "Έρρετε νά σ' τὰ πῶς ν' ἀναφρώσω. 'Εγὼ παν-
τρέπτηκα. Παντρέψου τώρα κι ἐσύ.

ΔΟΥΛΑ (στὸν Λεονάρδο) "Ένωια σου, καὶ παντρέψεται!

ΦΩΝΕΣ (τραγουδώντας πρὸ κοινῶς)

Σήκω νόφη ζηλεμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.

ΝΥΦΗ Σήκω νόφη ζηλεμένη!

(Μπαίνει τρέχοντας στὴν κἀμαρά της.)

ΔΟΥΛΑ Οἱ δυκοὶ μας εἶναι. (Στὸν Λεονάρδο.) 'Αλλήμονό
σου ἀν τὴν ξαναζυγώσεις!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Μὴ στενοχωριέσαι. (Φεύγει ἀνιστεγὰ.)

('Αρχίζει νὰ γέλοχαράζει.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μαλώνοντας)

Σήκω νόφη ζηλεμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.

Πιάστε τὸ χορὸ γειτόνοι.

στ' ἀνοιξιάντικο μπαλκόνι.

ΦΩΝΕΣ Σήκω νόφη ζηλεμένη!

ΔΟΥΛΑ (σκαρτίζοντας κέφι)

Φέρετε δάφνες ἀνθισμένες

νά στολίσουμε τὸ σπίτι,

φέρετε πασχαλιές καὶ βάργες

νά ξυπνήσουμε τὴ νόφη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μαλώνοντας)

Κάν' τα σκάδες τὰ μαλλιά σου

στ' ἄσπρο σου πουκαμισάκι

βάλε γυασιὰ στὸν κόρφο

κι ἀσημένιο πασουμάκι.

ΔΟΥΛΑ Βοσκοπούλα, βοσκοπούλα,

τί νά λές μέ τὸ φεγγάρι στὴ ραχούλια;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Αχ, τί κάθεσαι, λιβέντη,

κρύψ' τὴ σκούφια σου τὴν πρόσωπη στ' ἀμπέλι.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ (μαλώνοντας μέ τὸ καπέλο ψηλά)

Σήκω νόφη ζηλεμένη

νά σοῦ εἰπῶ τὰ συχαφίλια,

ἔρχετ' ὁ γαμπρὸς στὸν κἀμπρο

φορτωμένα τὰ καλίσσια.

ΦΩΝΕΣ Σήκω νόφη ζηλεμένη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τὸ χρυσὸ της τὸ στεγάνω

στ' ἄμμορο κεφάλι βάνει

κι ἔρχετ' ὁ γαμπρὸς νά ρίξει

μιά θηλιά νά τὸ τραβήξει.

ΔΟΥΛΑ

Μές στ' ἀγινόληγμα, στὸ πρόχυτο,
δὲν μπορεῖ νά κλείσει μάτι.

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μαλώνοντας)

Κι ὁ γαμπρὸς ἀπὸ τ' ἀμπέλι

γδάα κουβαλάει καὶ μέλι.

(Μπαίνουν τρεῖς καλεσμένοι.)

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ

Σήκω πέδουκα κι ἀγρόδων

νά χορέψουμε στ' ἄλωνι.

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

"Εἰ, ζαχαροζυμωμένη,

τί χορὸς πὸ χεὶ νά γένει.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σήκω κι άλαφοπεπράτα
μαυρομάτα μου στη σπράτα.

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

Τά σκουρά μαλλιά της σιάχνει
μέ τής χαρ αυγής την πάχνη.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ

Ρίχνει ό άγέρας λειμονάθια
νά ξυπνήσει ή μαυρομάτα.

ΔΟΥΛΑ

Μιά ποδιά θέ νά κεντήσω
νά χει μιά ποδιά στη μέση,
κάθε φύλλο και διαμάντι
κάθε βελονιά κι άγάντη.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νόφη ζηλεμένη.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ

Κι ήρθε ή μέρα ή τιμημένη!

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

Βάνει μάλαμα κι άσήμι
νά σιαγτεί νά στολιστεί
νά κατέβει άπό τό λόγγο
καπετάνισα σωστή.

ΠΑΤΕΡΑΣ (μπαίνοντας)

Σάν άφέντης καπετάνιος
έρχεται κι ό κύρ γαμπρός,
έρχεται μέ τ' άλογά του
νά σηκώσει όλο τό βιός!

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πότε θα ίδούμε τό γαμπρό
τό χρυσάφειο μας άνόθ.

Πού περπατεί στη γειτονιά
και ξετρελάίνει κάθε νιά.

ΔΟΥΛΑ

Καλορίζικη ή χαρά σου!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Σήκω νόφη ζηλεμένη.

ΔΟΥΛΑ

Εύπνα βεργολυγρή!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ανοιξε τό παρεθύρι,
θέλει ό κόσμος νά σέ ιδεί.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νά'βγει ή νόφη.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νά'βγει, νά'βγει!

ΔΟΥΛΑ

Αάα το γλυκιά καμπάνα!

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ

Νά την! "Ερχεται ή νόφη!

ΔΟΥΛΑ

Σά βουβάλι όλος ό γάμος
οείστηκε νά τήνε ιδεί!

(Μπαίνει ή Νύφη. Φορεί ένα μαύρο φόρεμα κατά τή
μόδα του γίλια ένναόατα, μέ φραγματάδες και μακριά
οόρά μέ πλισαρισμένο τούλι και κολλαρισμένες δαντέλες
γύρω γύρω. Στά μαλλιά της φορεί τό στεφάνι τής παγο-
καλιώς. Άντηχούν οι κithάρες. Τα Κορίτσια φιλούν τη
Νύφη.)

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Τι μπορούδιά βάνεις στά μαλλιά σου;

ΝΥΦΗ (γελώντας) Τιποτα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (κοιτάζοντας τό φόρεμα) Τέτοιο ποῦ-
χο ποτέ μου δέν ξανάειδα.

ΠΗΡΟΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Νά τος κι ὁ γαμπρός!
ΓΑΜΠΡΟΣ Γειά σας!

ΠΗΡΟΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (βάνοντας του ένα λουλούδι στ' αὐτί)
Καλῶς τὸν ὁμορφο γαμπρό,
τὸ χρυσάφειο μας ἀνθό.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Στὰ θυὸ του μάτια τὰ χρυσὰ
οὐτ' ἀράκι δὲ φυσᾷ!

(Ὁ Γαμπρὸς πηγαίνει πάλι στὴ Νύφη.)

ΝΥΦΗ Γιατί φέρεσαι αὐτὰ τὰ παπούτσια;

ΓΑΜΠΡΟΣ Πιὸ καλά εἶν' ἀπὸ τὰ μαῦρα.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΟΝΑΡΔΟ (μπαίνοντας καὶ φιλώντας τὴ

Νύφη) Νά ζῆστε!

(Φωνές, κακὸ, φασαγία.)

ΔΕΟΝΑΡΔΟ (μπαίνοντας, σὰ νὰ ἐκτελεῖ καθήκον)

Καλότυχα τὰ στέφανα

κι ἀτίκτρατος ὁ γάμος.

ΓΥΝΑΙΚΑ Μὲ τῶν μαλλιών σου τὴ δροσιά
νὰ λουλουδίσει ὁ κάμπος!

ΜΑΝΑ (στὴν Πατέρα) Καὶ τοῦτοι εἶν' ἐδῶ;

ΠΑΤΕΡΑΣ Συγγενῆδες εἶναι. Δώσε συχώριο σήμερα!

ΜΑΝΑ Κάνω καρδιά, μὰ δὲ συχωρᾶω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μιὰ χαρὰ σοῦ πᾶει τὸ στεφάνι!

ΝΥΦΗ Πάμε γρήγορα στὴν ἐκκλησιά!

ΓΑΜΠΡΟΣ Βιάζεσαι;

ΝΥΦΗ Ναι. Θέλω τ' ὀργήγορότερο νὰ γενῶ γυναίκα σου,
νὰ μένω μοναχὴ μου κοντὰ σου, κι ἄλλη φωνὴ ἀπὸ τὴ
δική σου νὰ μὴν ἀκούω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο θέλω.

ΝΥΦΗ Καὶ νὰ μὴ βλέπω τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὰ μάτια σου.
Νὰ μ' ἀγκαλιάξεις τόσο σφιχτά, ποὺ κι ἡ συχωρεμένη ἡ
μένα μου νὰ ῥχότανε, νὰ μὴ μποροῦσε νὰ μὲ πᾶει ἀπὸ
σένα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Εἶναι γερὰ τὰ μπράτσα μου. Σιρόντα ὀλέκερα
χρόνια θὰ σ' ἀγκαλιάζουμε.

ΝΥΦΗ (θεαματικά, πάνοντας τον ἀπὸ τὸ μπράτσο) Μιὰ
ζωή!

ΠΑΤΕΡΑΣ Κάντε γρήγορα! Ἀνεβάστε στ' ἄλογα καὶ στὰ
κάρα! Βγῆκε ὁ ἥλιος.

ΜΑΝΑ Τὰ μάτια σας τέσσερα! Μὴν πέσουμε σὲ κακιὰ ὅρα.

(Ἀνοίγει ἡ μεγάλη πόρτα στοὺς βέθος. Ἀρχίζουν νὰ βγαί-
νουν.)

ΔΟΥΛΑ (κλώνοντας)

Τώρα νυφούλα μου χρυσή
ποὺ βγαίνεις ἀπ' τὸ στίβι σου,
νὰ θυμθεῖς πὺς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό...

ΠΗΡΟΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Φρεσκολουγμένο τὸ χορμί,
καινούργιο τὸ φουστάνι σου,
βγαίνεις ἀπὸ τὸ στίβι σου
στὴν ἐκκλησιά νὰ πᾶς.

(Ἐξακολουθοῦν νὰ βγαίνουν.)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Βγαίνεις ἀπὸ τὸ σπίτι σου
στὴν ἐκκλησιά νὰ πᾶς!

ΔΟΥΛΑ

Στὴ σκοτισμένη δευσοιά
ἔβη ὁ ἀγέρας στέφει.

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ἄχ, ἔμορφη νυγούλα μου!

ΔΟΥΛΑ

Σφίξε καλὰ τὸ πέπλο σου
γιατὶ ἄνεμος τὸ παίρνει.

(*Βγαίνουν. Ἀκούονται κήδδες, ντέρια καὶ καστανιέτες.
Μένουν μόνοι ὁ Λεονάρδο καὶ ἡ Ἰνναίκα του.*)

ΙΝΝΑΙΚΑ Πᾶμε!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Πού;

ΙΝΝΑΙΚΑ Στὴν ἐκκλησιά. Μὰ δὲ θὰ πᾶς τ' ἄλλογο. Θὰ
'ρθεῖς μαζί μου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Μὲ τὸ χάρο;

ΙΝΝΑΙΚΑ "Ἄμ, πῶς ἀλλιώς;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Εγὼ δὲν πᾶω μὲ χάρο.

ΙΝΝΑΙΚΑ Οὔτε κι ἐγὼ πᾶω σὲ γάμο χωρὶς τὸν ἄντρα μου.
Δὲ βαστῶ πιὰ!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο!

ΙΝΝΑΙΚΑ Τί μὲ τηρᾷς ἔτσι; Σὰ νὰ 'χεις ἀπὸ 'να ἀγκάθι
στὸ κάθε μάτι σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Πᾶμε!

ΙΝΝΑΙΚΑ Δὲν ξέρω καθόλου τί τρέχει. Τὸ συλλογιέμαι, κι
οὔτε θέλω νὰ τὸ συλλογιστῶ. "Ἐνα μονάχα ξέρω. 'Εγώ,
πάει, ξόφλησα. Μά'χω παιδί. Καὶ καρτερῶ κι ἄλλο.

Τί αὐτὸ κάνω καρδιά καὶ δὲ λέω τίποτα. "Ἐχω τὴν ἴδια
τύχη μὲ τὴ μάνα μου. Ἀλλὰ ἀπὸ δῶ χάρμου, μοναχὴ μου
δὲν τὸ κουνάω.

(Φωνὲς ἔξω.)

ΦΩΝΕΣ

Τώρα ποὺ πᾶς στὴν ἐκκλησιά
καὶ βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι σου,
νὰ θυμηθεῖς πὼς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

ΙΝΝΑΙΚΑ (*κλαίοντας*)

Νὰ θυμηθεῖς πὼς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

"Ἐτσι βγήκα κι ἐγὼ ἀπὸ τὸ σπίτι μου κάποτε. "Ὅλος ὁ
κάμπος μὲ χερτοῦσε στὰ χεῖλιά του.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (*σηκώνεται*) Πᾶμε.

ΙΝΝΑΙΚΑ Μαζί μου ὅμως!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Καλὰ. (*Σιωπὴ.*) Κουνήσου λοιπόν!(*Βγαίνουν.*)

ΦΩΝΕΣ Τώρα ποὺ πᾶς στὴν ἐκκλησιά
καὶ βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι σου,
νὰ θυμηθεῖς πὼς βγαίνεις
σὰν τὸν αὐγερινό!

ΑΥΛΑΙΑ ΑΡΤΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἐξωτερικὸ τῆς καθύβας τῆς Νύμφης. Σύνολο ἀσπιο-γκρίζο
καὶ μαλὲ ψυχρὸ ἀνακατεμένο μὲ τόνους ἀπὸ σκοθῆρο καὶ
ἀσχημὶ. Μεγάλεις φασμασσοειδές. Στὸ βάθος ἐκτάσεις χρωμα-
τισμένες σὲ τόνο σκληρῶ, σὴν τὰ τοῖα τῆς λαϊκῆς
κεραμοπλαστικῆς.

ΔΟΥΛΑ (βάζοντας δίσκος καὶ ποτῆρια σ' ἓνα τραπέζι.)

Τὴνρα φτερωτῇ τοῦ μύλου

νὰ περάσει τὸ νερό,

μέρισκε θεὸν ποτάμι.

νὰ ῥθει τὸ συμπεθερί,

ἔβγα στ' ἄστρο σου μπαλκόνι

φεγγαράκι μου χρυσό.

(Μὲ φωνὴ δυνατῇ.)

Βάλε τὰ πεσқίρια!

(Μὲ φωνὴ παθητικῇ.)

Τραγουδᾶνε τὰ νιογέμματα

καὶ περνᾶν τὸν ποταμό,

λάμπει στὸ χορτάρι ἡ πᾶχνη

φτάνει τὸ συμπεθερί,

μέλι θὰ γιομίσει τόπρα

κάθε μύγδαλο πικρό.

(Μὲ φωνὴ δυνατῇ.)

Κέρνα τὸ χρᾶσι!

(Μὲ φωνὴ ποιητικῇ.)

Ὁμορφὴ μελanchρινῇ μου

βεργολυγερῇ τῆς γῆς,

τὸ μακρύ σου τὸ φουστάνι

σῆκωσ' το νὰ μὴ βραχεῖς.

στοῦ γαίμποῦ τὴν ἀμασκάλη

κρύψου κι ὅξω νὰ μὴ βρεῖς.

Ὁ γαίμπος εἰν' περιστέρι.

κι ἡ καρδιά του εἶναι φωτιά.

κι αἷμα περιμένει ὁ κάμπος

μὲς στ' αὐλάκια τὰ βαθιά.

Τὴνρα φτερωτῇ τοῦ μύλου

νὰ περάσει τὸ νερό,

κι ἀπ' τὸν ποταμὸ πού λάμπει.

νὰ ῥθει τὸ συμπεθερί.

ΜΑΝΑ (μπαίνοντας) Δόξα σοι ὁ Θεός!

ΠΑΤΕΡΑΣ Δὲ γύρις' ἄλλος;

ΔΟΥΛΑ Ὁ Λεονάρδο μὲ τὴ γυναῖκα του. Πῆραν τὸ δρόμο

σὰ δαιμονισμένοι. Ἡ γυναῖκα του εἶναι μισοπεθεμένη

ἀπὸ τὴν τρομάρα τῆς. Σὰ νὰ ῥχόντανε μ' ἄλογο τρέχανε.

ΠΑΤΕΡΑΣ Ἐρῶντον τὸ λεβέντη σάμπως τὸν τρώει τὸ αἷμα

του. Δὲ φαίνεται νὰ ἔχει καλὸ μυαλό.

ΜΑΝΑ Τὶ μυαλὸ θέλεις νὰ ἔχει. Ὅπως ἴδο τὸ σόι του. Πῆ-
ρε ἀπὸ τὸ φονιά τὸν προσπατοῦλη του ποὺ πρωταρχίνησε

νὰ σκοτώνει, κι ἀπὸ τότες κατὰ δαιμόνου πῆγαν ἴδοι

τους. Μαχαίροβγάδες ποὺ σοῦ χαιμοεῖδανε καὶ δὲν ἔε-
ρεις τί σκέφτονται.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μὴν τὰ θυμᾶσαι πάλαι.

ΔΟΥΛΑ "Αμ, πῶς νά μὴν τὰ θυμηθεῖ;

ΜΑΝΑ Πῶς νά μὴν τὰ θυμηθῶ, ποὺ καὶ τὰ ριζοφρέβια μου εἶναι φαμακωμένα; Κάνω νά τοὺς τηδέω καὶ τίποτ' ἄλλο δὲ βλέπω ἀπένου τοὺς παρὰ τὸ χέρι ποὺ σότρωσε ὁ, τ' εἶχα δικό μου κι ἀγάπαγα. Μὲ βλέπεις ἐμένα; Τί λές, σοῦ φαίνονται τρελὴ; Τρελὴ μπορεῖ νά εἶμαι ποὺ δὲ φώναζα, ποὺ δὲν ἔσκουζα ὅσο ἤθελα, γιὰ ν' ἀναφρώσει ἡ καρδιά μου. Γιατὶ ἐδῶ μέσα κρύβω πολλά, ποὺ πάσα ὥρα εἰν' ἔτοιμα νά πεταχτοῦν ὀξω, κι ὁλοένα τὰ πνίγω. Γιατὶ μιὰ ποὺ ἐκεῖνοι πεθάνανε καὶ τοὺς θάψαμε, τὸ καλύτερο γιὰ μᾶς εἶναι νά σωπαίνουμε. Τὸν κόπο, ἄσ' τον νά λεί ὁ, τι θέλει. (Βράζει τὸ πατωμένο της.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Δὲν εἶναι ἡμέρα σήμερα νά συζητοῦνται τέτοια πράγματα.

ΜΑΝΑ "Αμα ἀνοίξει ἡ κουβέρτα, δὲν μπορῶ πιά νά σωπάσω. Καὶ σήμερα ἕνας λόγος παραπάνου. Γιατὶ ἀπὸ σήμερα θὰ χλειστῶ μοναχὴ μου στὸ σπῆρι μου.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Ε, ὅσπου νά ρθει καὶ ἡ συντροφιά.

ΜΑΝΑ Αὐτὸ εἶναι τ' ὄνειρό μου καὶ μένα: τ' ἀργονάκια μου. (Κάθονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Πιστεῖς νά μᾶς κάνουν πολλά. "Ετοῦτη ἡ γῆς θέλει χέφια, ὅχι ὅμως πληρωμένα. "Εδῶ πρέπει ν' ἀνοίξεις πόλεμο μὲ τίς ἀργιόδες καὶ μὲ τ' ἀρχαῖα, καὶ μὲ τίς πέτρες ποὺ κανένας δὲν ξέρει ποιά ὀργὴ τίς ἔσπειρε. Καὶ πρέπει νά 'ναι χέφια δικού, νά τὰ πονάει τὰ χόματα του, νά τὰ δουλέψει μὲ τούρανα καὶ μὲ κόπους, γιὰ νά ὁρῇσαι μιὰ μέρα. Γι' αὐτὸ χρειάζονται τὰ παιδιά, συμπέθερα!

ΜΑΝΑ "Ε, ἄς εἰν' καὶ κάνα κορίτσι! Οἱ σερνικοὶ εἶναι τοῦ ἀνέρα! "Εχουν τὸ νοῦ τους στ' ἔργατα. Τὰ κορίτσια δὲ βγαίνουν ποτὲ στὸ σοκάκι.

ΠΑΤΕΡΑΣ (χαρούμενος) "Αὐ' ὅλα θὰ κάνουν.

ΜΑΝΑ "Ο γιός μου θὰ τὴν καπνίσαι καλά τὴ θυγάτριά σου. Εἰν' ἀπὸ σπῆρι διαλεχτό. "Αν εἴταν ὁ πατέρας του γιὰ νά ζήσει, θὰ εἶχε πολλὰ παιδιά καμωμένα μὲ μένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ "Ε καὶ νά μπόρσεις, λέει, νά γινότανε σὲ μιὰ μέρα.

"Ετσι νά πεταγόντανε μονομιᾶς δυὸ τρία παλικάκια.

ΜΑΝΑ "Αμ, δὲν εἰν' ἔτσι. "Αργεῖ πολὺ. Γι' αὐτὸ σοῦ καίγεται ἡ καρδιά σὰν ἰδεῖς τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν σου χυμένο χάμου στὸ χῶμα. Μιὰ βρόση ποὺ στερεῖται στὸ λεπτό, κι ἄς μᾶς ἐστοχίς' ἐμᾶς χρόνια καὶ χρόνια. "Εγὼ σὰν πῆγα νά ἰδῶ τὸ γιό μου, τὸν βρῆκα ξαπλωμένο κατὰσπατα. Μόυρεψα τὰ χέφια μου μὲς στὸ αἷμα του, καὶ τὰ 'γλείφα μὲ τὴ γλώσσα μου. Γιατ' εἴτανε καὶ δικό μου αἷμα. "Εοὺ δὲν ξέρεις τ' εἰν' αὐτό. Μὰ γώ, τὴ γῆς ποὺ τὸ πόσηξέ τέτοιο αἷμα, σὲ διοκυτότηρο θὰ τὴν ἔβανα ἀπὸ τοπάζια καὶ χρυσόταλα.

ΠΑΤΕΡΑΣ Κάνε κουράγιο. "Η θυγάτριά μου εἶναι, γερὴ κι ὀ γιός σου δυνατὸ παλικάρι.

ΜΑΝΑ "Ετσι λέω κι ἐγώ.

(Σηκώνονται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Τολμάς τοὺς δίσκους μὲ τὸ σπῆρι.

ΔΟΥΛΑ "Ετοιμὸ 'ναι.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ (μπαίνοντας) Νά μᾶς ζήσουν!

ΜΑΝΑ Εὐχαριστῶ.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ Ὁά γένει γλέντι;

ΠΑΤΕΡΑΣ Μιχροπράματα. Δέν τούς παίρνει ἡ ὥρα.
ΔΟΥΛΑ Νά τους, ἔρχονται!

(Ἐρχίζων νά μπαίνουν οἱ καλεσμένοι, παρές παρές,
χαρούμενοι. Μπαίνουν οἱ νύμφαργοι πινακμένοι ἀπὸ τὸ
μπράτσο. Ὁ Λεονάρδο βγαίνει.)

ΓΑΜΠΡΟΣ Σὲ κανένα γάμο δὲν εἶδα τόσον κόσμο.

ΝΥΦΗ (συνθροπῇ) Σὲ κανένα.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μιὰ χαρὰ εἶχανε.

ΜΑΝΑ "Ὅλοι οἱ συγγενῆδες μας ἦρθανε.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀνθρώποι π' οὔτε βγαίνουν ἀπὸ τὸ στίτι τους.

ΜΑΝΑ "Ἔτσι 'ναι! Ὁ πατέρας σου ἔσπειρε μ' ἀπλόχευιὰ καὶ
τώρα θερίζεις ἐσὺ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἦρθαν καὶ ξαδέφρια μου π' οὔτε τὰ ἔερα.

ΜΑΝΑ Οἱ θαλασσομερές.

ΓΑΜΠΡΟΣ (χαρούμενος) Νά τούς ἰδεῖς πῶς σκιαζόντανε
τ' ἄλογα!

(Μιλοῦν.)

ΜΑΝΑ (στὴ Νύφη) Τὶ συλλογιέσαι;

ΝΥΦΗ Τίποτα.

ΜΑΝΑ Ποὺν βαρύνουν οἱ εὐχές.

(Ἀκούγονται κιθάρες.)

ΝΥΦΗ Σὰ μοῦνβι.

ΜΑΝΑ (δυνατὰ) Γιατί νά σέ βαρύνουν τόσο ποῦν; Ἀλλὰ-
φρὴ σὺν τὸ περισσότερι πρέπει νά εἶσαι.

ΝΥΦΗ Ὡὰ μείνεις ἐδῶ τῇ νύχτα;

ΜΑΝΑ "Ὅχι. Ἐχω τὸ στίτι μοναχό.

ΝΥΦΗ Ἀπόψε ἔπρεπε νά μείνεις!

ΠΑΤΕΡΑΣ (στὴ Μίνα) Τῆρα τους γλέντι ποῦ στήσανε.

"Ἄλλο πράγμα τοῦτοι οἱ χοροὶ τῆς θέλασας.

(Μπαίνει ὁ Λεονάρδο καὶ κλίνει. Ἡ Γυναίκα του ὀρθία
πίσω του, δὲ στάση ἀλόγιστη.)

ΜΑΝΑ Εἰν' τὰ ξαδέφρια τοῦ ἄντρα μου. Βοόχοι γιὰ γλέντι
καὶ γιὰ χορό.

ΠΑΤΕΡΑΣ Τοὺς κάνω χάτζι. Ἀλλή ὀψη πῆρε τ' στίτι μου
σήμερα. (Βγαίνει.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (στὴ Νύφη) Σ' ἀρέσει τὸ στεφάνι;

ΝΥΦΗ (κουτίζοντας τὸν ἐπίμορα) Ναι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Εἰν' ὀλο κέρινο. Ποτὲ δὲ χαλάει. Δέν ἔφευγες πῶς
· θά 'θελα νά εἶχαν ὀλο τὸ φουστάνι σου γιομάτο τέτοια
λεμονόκθια!

ΝΥΦΗ Καλὸ 'ναι κι ἔτσι!

(Βγαίνει ὁ Λεονάρδο ἀποστεγνὰ.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Ὡὰ 'ρθεῖς νά βγάλουμε τίς καρφίτσες;

ΝΥΦΗ (σὸ Ἰαμπρό) Πάω, κι ἔφτασα.

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΔΟ Πιστεύω νά περάστε καλὰ μὲ
τὴν ξαδέφρη μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ Οὔτε κουβέντα νά γίνετα.

ΓΥΝΑΙΚΑ Τὶ καλὰ οἱ δυό σας ἐδῶ πέφα, μέζ στὸ στυτάκι
σας. Οὔτε κόσμος, οὔτε τίποτα. Μακάρι κι ἐγὼ νά μπο-
ρῶσα νά ζῆσω ἔτσι!

ΓΑΜΠΡΟΣ Γιατί δέν ἀγοράζετε τίποτα πλεῦρες ἐδῶ; Στὰ
βουνά ἡ γῆς εἶναι φτηνὴ, καὶ τὰ παιδιὰ μεγαλώνουν κα-
λύτερα.

ΠΥΝΑΙΚΑ Δὲν ἔχουμε λεφτά. Κι ὅπως πᾶμε κιάλας!

ΠΑΜΠΟΣ Ὁ κντρας σου εἶναι καλὸς δουλευτής.

ΠΥΝΑΙΚΑ Ναί, μὰ δὲν εἶν' ἀνθρώπος νὰ χάσει χάμου, νὰ τὰ σκεφτεῖ. Τό'να πιάνει, τ' ἄλλο ἀφήνει. Αὐτὰ τὸν τρώει. Σάμπως δὲν τοῦ τὰ λέω;

ΔΟΥΛΑ Δὲν τρώει τίποτα; Θὰ σοῦ τοιμάσω χάρτσος διπλὰς μὲ καραὶ νὰ τὴς πᾶς τῆς μάνας σου ποὺ τῆς ἀρέσουν πολὺ.

ΠΑΜΠΟΣ Βὰλ' τῆς τρεῖς τρουζίνες.

ΠΥΝΑΙΚΑ Ὅχι, ὄχι. Οἱ μισὲς φτάνουν καὶ περισσεύουν.

ΠΑΜΠΟΣ Μωρὲ βὰλ' τῆς ποὺ σοῦ λέω! Μὰ φορὰ παντρεῖται κανεὶς.

ΠΥΝΑΙΚΑ (στὴ Δούλα) Τὸν Λεονάρδο τὸν εἶδες;

ΔΟΥΛΑ Ὅχι.

ΠΑΜΠΟΣ Θὰ εἶναι στὸ χορὸ.

ΠΥΝΑΙΚΑ Πάω νὰ ἰδῶ! (Βγαίνει.)

ΔΟΥΛΑ Ὁμορφὴ μέρα ἢ σήμερῃ.

ΠΑΜΠΟΣ Ἐσὺ δὲ χορεύεις;

ΔΟΥΛΑ Σάμπως μὲ πῆρε καὶ κανεὶς;

(Περνοῦν στὸ βάθος δυὸ Κορίτσια. Σ' ἀγὴ τῇ διδύκεια αὐτῆς τῆς εἰκόνας στὸ βάθος διασταυρῶνεται συνεχῶς διάφοροι ἀνθρώποι.)

ΠΑΜΠΟΣ (χαρούμενος) Ἄμ, νὰ καταλαβαίνανε τί τοὺς γένεται. Κάτι γριὲς κοτσονάτες σὰν καὶ σένα χορεύουν καλύτερα ἀπὸ τὴς νιές.

ΔΟΥΛΑ Μὰ γίωκα μου καὶ σὺ μὲ πιπιάξεις; Τί σοὶ καὶ τὸ δικό σας! Ἄντρες, ὄχι ψέματα. Θυμᾶμαι σὰν εἴμουνα

μικρὴ τὸ γάμο τοῦ παπούλη σου. Τί λεβεντιά! Εἰστὰς σὰ νὰ παντρευόταν ἓνα βουνό.

ΠΑΜΠΟΣ Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ μπόι του.

ΔΟΥΛΑ Ναί, μὰ τὸ ἴδιο λάμπουν καὶ σένα τὰ μάτια σου.

Ποῦ πῆγε ἡ νόφη;

ΠΑΜΠΟΣ Βγάνει τὸ πέτλο.

ΔΟΥΛΑ Ἄκου. Μὲς στὸ ντουλάπι ἔχω κρυμμένο χοιρομέρι καὶ παλιὸ καραί, γιὰ τὴ νόφη, ποὺ θὰ πεινάστε. Στὴν κάτρου μεριά νὰ ψάξεις.

ΠΑΜΠΟΣ (χαμογελώντας) Ἐγὼ ποτὲ δὲν πεινάω τὴ νόφη.

ΔΟΥΛΑ (μὲ πονηρία) Ἐνωια σου, θὰ πεινάσει ἡ νόφη! (Βγαίνει.)

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ (μαλώνοντας) Θὰ ῥθεῖς νὰ πσις μαζί μας;

ΠΑΜΠΟΣ Κατερεῶ τὴ νόφη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Ἐλα χαημένε. Τὴ χαραινὴ δικιά σου θὰ εἶναι.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Τότ' ἔχει καὶ τὸ γούστο του!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Ἀίγιο ἔλα καὶ φεύγεις.

ΠΑΜΠΟΣ Ἀειντε, πᾶμε.

(Βγαίνουν. Ἀκούγονται φωνές, φασαγία. Μπαίνει ἡ Νόφη. Ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά ἔρχονται τρέχοντας νὰ τὴ βροῦν δυὸ Κορίτσια.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Σὲ ποιὰν ἔδωσες τὴν πρώτη καρφίτσα;

Σὲ μένα δὲν τὴν ἔδωσες;

ΝΥΦΗ Δὲ θυμᾶμαι.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Εμένα τὴν ἔδωσες, ἔδωνά.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Εμένα, μπροστὰ στὸ ἱερό.

ΝΥΦΗ (*ἀνήσυχη, καὶ σὲ μεγάλῳ ἐσωτερικῷ ἀγῶνα*) Δὲν ξέ-
ρω τίποτα. Δὲ θυμῶμαι.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Όχι, θέλουμε νὰ μᾶς πεῖς...

ΝΥΦΗ (*κόμποντάς τὴν*) Δὲ μὴ ἀφήνετε; Τὴν ὀρεξή σας λένε
πὼς ἔχω;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Μᾶς συμπάθῳ.

(*Περνάει στὸ βάθος ὁ Λεονάρδου.*)

ΝΥΦΗ (*βλέπει τὸν .λεονάρδου*) Τέτοιες στιγμὲς δὲν εἶναι
παῖξε γέλασε.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Δὲν τὸ ξέραμε!

ΝΥΦΗ Θὰ τὸ μάθετε καὶ αἰεὶς σὰν ἔρθει ἡ ὥρα σας. 'Αν
εἴταν ἔτσι ν' ἀλλοδεῖ κανεὶς τὴ ζωὴ του!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Σοῦ κακοφάνηκε;

ΝΥΦΗ 'Όχι, χορίτσια. Συμπάθῳτε με.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Γιατί τί πρόμα; Γιατί τις καρφίτσες; 'Α,
μπά! Κι οἱ δύο θὰ φέρουνε γαμπρό. Ψέματα;

ΝΥΦΗ 'Όχι. Κι οἱ δύο.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Μόνο πού ἡ μιὰ θὰ παντρευεῖ γρηγορό-
τερα.

ΝΥΦΗ Τόσο ποῶν βιαζόσαστε;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (*τρομαχὰ*) 'Αχ, ναί.

ΝΥΦΗ Γιατί;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Ε, μὰ... (*'Αγκαλιάζει τὸ Δεύτερο Κο-
ρίτσι.*)

(*Βγαίνουν τρέχοντας καὶ οἱ δύο. Μπαίνει ὁ Γαμπρός καὶ
ποῶν σιγὰ ἀγκαλιάζει τὴ Νύφη ἀπὸ πίσω.*)

ΝΥΦΗ (*ἀνυπνῶν τρομαγμένη*) 'Ασε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Απὸ μένα σιμάζεσαι;

ΝΥΦΗ 'Α! 'Εσὺ εἴσouvα;

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Εμ, ποὶὺς ἐλλοὺς θὰ εἴτανε; (*Σιωπὴ.*) 'Η ὁ πα-
τέρας σου ἢ ἐγώ.

ΝΥΦΗ Σιωπὰ!

ΓΑΜΠΡΟΣ Μονάχα πού ὁ πατέρας σου δὲ θὰ σ' ἐσφυγγε
τόσο δυνατὰ.

ΝΥΦΗ (*σκηθωπὴ*) 'Αλήθεια!

ΓΑΜΠΡΟΣ (*τὴν ἀγκαλιάζει σφιχτὰ, μὲ τὸν ὅλον λόγον ἀπότο-
μο*) Γιατί εἶναι γέρος.

ΝΥΦΗ (*ξεγὰ*) 'Ασε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ Γιατί; (*Τὴν ἀφήνει.*)

ΝΥΦΗ 'Ε... ὁ κόσμος. Μπορεῖ νὰ μᾶς ἰδοῦνε.

(*Στὸ βάθος περνάει ἡ Δούλα χωρὶς νὰ κοιτάξει τοὺς νύ-
παντους.*)

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Ε, καί; Τώρα στεφανώθηκαμε.

ΝΥΦΗ Ναί, ἀλλ' ἄσε με... Πιὸ ὕστερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τί ἔχεις; Σὰν τρομαγμένη μοῦ φαίνεσαι!

ΝΥΦΗ Δὲν ἔχω τίποτα. Μένει χοντὰ μου.

(*Μπαίνει ἡ Γυναίκα τοῦ Λεονάρδου.*)

ΓΥΝΑΙΚΑ Νὰ μὴ σᾶς δυσκολεῖν...

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Α, μπά!

ΓΥΝΑΙΚΑ Μὴν εἶδατε τὸν ἄντρα μου;

ΓΑΜΠΡΟΣ "Οχι.

ΙΤΥΝΑΙΚΑ Δὲ φαίνεται πούθενά, καὶ τ' ἔλεγο δὲν εἶναι στ' ἄχουρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ (εὐθυμος) Καμιά βόλτα θά πῆγε.

(Ἡ Γυναίκα βγαίνει ἀηχούνη. Μπαίνει ἡ Δούλα.)

ΔΟΥΛΑ Γάμος ἀπὸ τοὺς λίγους, ὅχι ἀστεῖα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἐγὼ βαρέθηκα νὰ σοῦ πῶ. Καὶ ἡ νόφη εἶναι λίγο ἀποσταμένη.

ΔΟΥΛΑ Τί ἀκῶ, κόρη μου;

ΝΥΦΗ Τὰ μελίγγια μου πᾶν νὰ σπάσουν!

ΔΟΥΛΑ Νύφη ἀπὸ τοῦτα τὰ βουνά, σὰ βουνὸ πρέπει νά 'ναι.

(Στὸν Γαμπρό.) Μονάχα οὐ μπορεῖς νὰ τῇ γράνεις. Διὰ καὶ σου εἶναι. (Βγαίνει τρέχοντας.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (τὴν ἀγκαλιάζει) Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τὸ χορό. (Τῇ φιλεῖ.)

ΝΥΦΗ (σὲ ἀγωνία) "Οχι. Καλύτερα νὰ ξαπλωθῶ λιγάκι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Νὰ σοῦ κρατήσω συντροφιὰ.

ΝΥΦΗ Τί λές; Ν' ἀφήσουμ' εἶται τὸν κόπο; Τί θὰ εἰποῦν;

"Ἀσε με νὰ ξεκουραστῶ λίγη ὥρα, κι ἔρχεσαι.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Ὅπως θέλεις! Μὰ νὰ μὴν εἶσαι εἶται ὅλη τῇ νύχτα!

ΝΥΦΗ (στὴν πόρτα) Τὴ νύχτα θά 'μαι καλύτερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Αὐτὸ λέω κι ἐγώ.

(Φαίνεται ἡ Μάνα.)

ΜΑΝΑ Γιέ μου!

ΓΑΜΠΡΟΣ Ποῦ γυρίζεις ἐπύ;

ΜΑΝΑ Στὸ χορὸ εἴμουνα. Γιὰ πές μου, εἰς' εὐχαριστημένους;

ΓΑΜΠΡΟΣ Ναι.

ΜΑΝΑ Κι ἡ γυναίκα σου;

ΓΑΜΠΡΟΣ Κουράστηκε λίγο. "Ἀσχημη μέρα γιὰ τίς νυφάδες!

ΜΑΝΑ "Ἀσχημη μέρα; Ὀμολογῶντες δὲν μπορεῖ νὰ γίνεῖ ποτέ. Γιὰ μένα, στάθηκε σὰν κληρονομιά. (Μπαίνει ἡ Δούλα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν κάμαρα τῆς Νύφης.) Τέτοια μέρα ὀργώνουνε τὴ γῆς, φρεῖδουν τὰ καινούργια λιαριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Θὰ φύγεις ἀπόψε;

ΜΑΝΑ Ναι. Πρέπει νὰ πᾶω σπύρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὀλομόναχη.

ΜΑΝΑ Ὀλομόναχη, ὅχι. Θὰ 'χω στὸ μυαλό μου ἓνα σωρὸ πράγματα, ἀνθρώπους, ἀμάχες.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πᾶν οἱ ἀμάχες, τελειώσανε.

(Μπαίνει γρήγορα γρήγορα ἡ Δούλα καὶ χάνεται τρέχοντας στὸ βάθος.)

ΜΑΝΑ "Ὁλη ἡ ζωὴ ἀμάχη ἀτέλειωτη εἶναι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀφοῦ τὸ λές, εἶται θά 'ναι. Ἐγὼ πάντα μου σ' ἔκρουσα.

ΜΑΝΑ Μὲ τὴ γυναίκα σου νά 'σαι τυχερός, κι ἂν χαμιά μέρα σοῦ πεῖ λόγον ἄπρεπο ἢ τὴν ἰδεῖς θυμωμένη, μὴν τῆς πεις τίποτα. Μόνο χάιδεψέ την εἶται ποῦ νὰ πονέσει λιγάκι, σφίχ' την στὴν ἀγκαλιά σου, δὸς της μιὰ δυνατὴ δαγκωματιά κι ἔπειτα φλῆγέ την γλυκά. Γιὰ νὰ μὴ σέ συχλίνεται, ἀλλὰ νὰ νιώθει ὅτι ἐσύ εἶσ' ὁ ἄντρας, ὁ σε-

νυκτός, ἐκείνος τοῦ διατάζει. Ἔτσι μ' ἐμαθ' ἐμένα ὁ πα-
τέρας σου, καὶ μιὰ τοῦ δὲν τὸν ἔχεις πιά νὰ στὰ εἰπεῖ ὁ
ἰδιός, στὰ λέω ἐγώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὁ,τι κι ἂν μοῦ 'πες, τό 'κανα.

ΠΑΤΕΡΑΣ (μπαίνοντας) Ποῦ πῆγε ἡ κόρη μου;

ΓΑΜΠΡΟΣ Μέσα εἶναι.

(Ὁ Πατέρας βγαίνει.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Νὰ 'ρθοῦν ἡ νύφη κι ὁ γαμπρός γιατί ὁ
χορὸς ἀρχίζει.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Ἐοὐ θὰ τότε σῶσεις.

ΠΑΤΕΡΑΣ (μπαίνοντας) Δὲν εἶναι μέσα!

ΓΑΜΠΡΟΣ Δὲν εἶναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ Θ' ἀνέβηκε στὸ μπαλκόνι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πάω νὰ ἰδῶ! (Βγαίνει.)

(Ἀκούγονται φωνές, θόρυβος καὶ κινήσεις.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Οὐί... Ἀρνηήσανε κιὼνας! (Βγαίνει.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (μπαίνοντας) Δὲν εἶναι.

ΜΑΝΑ (ἀνησυχῇ) Δὲν εἶναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ Ποῦ νὰ πῆγε τάχα;

ΔΟΥΛΑ (μπαίνοντας) Ποῦ εἶναι ἡ νυφούλα μου;

ΜΑΝΑ (σοβαρῇ) Δὲν ξέρουμε.

(Βγαίνει ὁ Ταμπρός. Μπαίνουν τρεῖς Καλεσμένοι.)

ΠΑΤΕΡΑΣ (δραματικὰ) Μά, δὲν εἶναι στὸ χορὸ;

ΔΟΥΛΑ Ὁχι, δὲν εἶναι στὸ χορὸ.

ΠΑΤΕΡΑΣ (σὰ νὰ τοῦ ἤθελε μιὰ ιδέα) Εἶναι τοῦλὸ κόσμος.

Γιὰ τίρα καλὰ!

ΔΟΥΛΑ Τήραξα. Δὲν εἶναι.

ΠΑΤΕΡΑΣ (τραγικὰ) Ποῦ εἶναι λοιπόν;

ΓΑΜΠΡΟΣ (μπαίνοντας) Τίποτα. Πουθενὰ δὲ φαίνεται.

ΜΑΝΑ (στὸν Πατέρα) Τί θὰ εἰπεῖ αὐτό; Ποῦ εἶναι ἡ δυ-
χατέρα σου;

(Μπαίνει ἡ Γυναίκα τοῦ Λεονάρδου.)

ΓΥΝΑΙΚΑ Φύγανε! Φύγανε! Ὁ Λεονάρδου κι ἐκείνη. Μὲ
τ' ἄλογο. Ἀγανακτισμένοι σὰν ξωτικά!

ΠΑΤΕΡΑΣ Ψέματα! Ὁχι ἡ δυχατέρα μου, όχι!

ΜΑΝΑ Ἡ δυχατέρα σου, ναί. Κακιάς μάνας γέννημα, κι
ἐκείνη κι ἐκείνος. Μὰ τώρα εἶναι γυναίκα τοῦ γιου μου!

ΓΑΜΠΡΟΣ (μπαίνοντας) Κοιτά τους! Ποιὸς ἔχει ἐν' ἄλο-
γο νὰ μοῦ δώσει;

ΜΑΝΑ Ποιὸς ἔχει ἐν' ἄλογο, ποιὸς ἔχει ἐν' ἄλογο, γρήγο-
ρα! Ὁ,τι ἔχω τοῦ δίνω, τὰ μάτια μου, τὴ γλώσσα μου....

ΦΩΝΗ Ἐδῶ εἶν' ἓνα.

ΜΑΝΑ (στὸ Ταμπρό) Κοιτά τους! Πισω τους! (Ὁ Ταμ-
πρός βγαίνει μὲ δυὸ Παλικάρια.) Ὁχι. Μὴν πᾶς. Εἶναι
φονιδὲς, ξέρουν καλὰ τὸ μαχαίρι... Μὰ γρήγορα, μὴ
χάνεις καιρό, ἔρχουμαι κι ἐγὼ πίσω σου!

ΠΑΤΕΡΑΣ Δὲ θὰ 'ν' ἐκείνη. Θὰ 'πτεσε στὸ πηγάδι.

ΜΑΝΑ Στὰ πηγάδια πέφτουν οἱ καθαρές, οἱ τίμιες, όχι.
ἐκείνη! Μὰ τώρα εἶναι γυναίκα τοῦ γιου μου. Στὰ δρό!
Χωριστεῖτε στὰ δυὸ! (Μπαίνουν ὄλοι.) Τὸ σοί μου καὶ
τὸ σοί σου. Τινάχτε τὸν κουρνιαχτὸ ἀπὸ τὰ παπούτσια
σας. Πᾶμε νὰ βοηθήσουμε τὸ γιό μου. (Οἱ ἀνθρώποι

χωρίζονται σὲ δύο παρτές.) Γιατὶ ἔχει ἀνθρώπους ὁ γιός μου, τί θάρρεψες; Ἐχει τοὺς θαλάσσομερίτες καὶ τ' ἄλλα τὰ ξαδέφφια του. Πήγγορα, μὴν καθόσαστε! Πιάστε τὰ μονοπάτια ἐναγύρω. Ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ ξαναχυθεῖ αἷμα! Στὰ δύο. Χωριστεῖτε στὰ δύο. Ἐσὺ μὲ τοὺς δικούς σου καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς δικούς μου. Κοντὰ τους! Πίσω τους!

ΑΥΑΙΑ

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

*Δόσος. Νύχτα. Θεότατοι κορμοί, μουσκεμένοι.
'Η ἀγμόσφαγια εἶναι βαριά. Ἀκούονται δύο βιασιά.*

(Μπαίνουν τρεῖς Εὐλοκόποι.)

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τοὺς βοῦχαν, εἴπες;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ἀκόμα ψάχνουν.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ἄμ' δὲ γλιτώνουν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Σοσσι!

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τ' εἶναι;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Σὰ ν' ἀκῶ περπατήματα στὰ μονοπάτια ἐναγύρω.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ἄμα βρεῖ τὸ φεγγάρι θὰ τοὺς ἴδω.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Δὲν τοὺς ἀφάνανε, λέω γώ.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ἦ γῆς δαουνὸς μᾶς χωράει νὰ ζήσουμε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Μωρὲ θὰ τοὺς σκοτώσουνε.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Μιάς καὶ ἀγανιόντανε, καλὰ κάμανε, νὰ σοῦ πῶ.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Βαστάξαν ὅσο μπορούσανε. Μὰ στὰ στεγνά ἦρθε τὸ αἷμα καὶ τοὺς ξεσήκωσε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τὸ αἷμα!

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Αλλά; Κατὰ καὶ πού μᾶς πᾶει τὸ αἷμα τραβᾶμε.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ναι, ἀλλὰ αἷμα πού τὸ βλέπει τὸ φῶς, τὸ πίνει ἢ γῆς.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Ε, καί; Καλύτερα νὰ πεθάνεις χύνοντας ὅλο τὸ αἷμα σου, παρὰ νὰ ζεῖς καὶ νὰ τὸ 'χεις σάπιο μέσα στὶς φλέβες σου.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Γιὰ σὺστα.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Ακοῦς τίποτα;

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Αὐτὸ τοῦς γυῖλους, τὰ βαρβάδια. τὴ νύχτα πού παραμονεύει.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Τ' ἔλογο τ' ἀκοῦς;

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Όχι.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τούτην ὥρα θὰ τὴν ἔχει γυναίκα του.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τὸ κορμὶ τὸ δικό της ἔταν γι' αὐτόν, καὶ τὸ κορμὶ τὸ δικό του γιὰ κείνη.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Αι, θὰ τοῦς βροῦν καὶ θὰ τοῦς σκοτώσουνε.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Τώρα τὰ αἷματά τους ἀνακατωθήκαν, καὶ θὰ 'ναι σὰν τὰ πιθάκια τ' ἀδειανά, σὰν τὰ ξερά τὰ ποτάμια.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Ἐχει ὅμως συνεφεὰ πολλὴ καὶ μπορεῖ νὰ μὴ βγεῖ τὸ φεγγάρι.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Φεγγάρι ξεφεγγάρι, ὁ γαμπρός θὰ τοῦς βρεῖ. Νὰ τὸν ἰδεῖς πῶς ἔφυγε! Σὰ μαυισμένο ἀστέρη. 'Η δόξη του ἔττανε σὰν τὴ στάχτη, εἶχε γραμμένο ἀπάνου του τὸ ριζικό τῆς γενιᾶς του.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Κατάρα, λές, νὰ πεθαίνουν ὅλοι τοὺς καταμαεῖς στὴ στάχτα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Εσ' εἶναι!

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Λές νὰ γλιτώσουμε;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Σὰ δύσκολο. 'Ἐχουνε ζῶσει ἐνὰ γύρω τὸν τόπο μὲ ντουφέκια καὶ μὲ μαχαίρια.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ 'Ἐχει ὅμως ἔλογο καλὸ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Ναι, μὰ 'χει τὴ γυναίκα.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Φτάσαμε, παιδιά.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Λέντρο βουνό. 'Λεῖνε νὰ μὴν ἀργοῦμε.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ Βγαίνει καὶ τὸ φεγγάρι. Πρήγορα νὰ προφτάσουμε.

(*Ἀδυστέγα φαίνεται μιὰ λάμψη.*)

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγαίνεις φεγγάρι, βγαίνεις!

Φεγγάρι μὲ τὰ φύλλα τὰ μεγάλα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Με γιασεμιὰ τὸ αἷμα σου γιεμάτο!

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγαίνεις ἐρημοφέγγαρο!

Φεγγάρι μὲ τὰ φύλλα τὰ χλωρά!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ μέτωπο τῆς νόρης ν' ἀσημώσεις.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Φεγγάρι, μαυροφέγγαρο!

'Ἄσε γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ σκοτεινὴ τὴ φυλλωσιά.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Φεγγάρι, πικροφέγγαρο!

"Δσε γιὰ τὴν ἀγάπῃ τῇ φυλλωσιὰ τῇ σκοτεινῇ.

(Βγαίνουν. Ἀπὸ τῇ μεριά τῆς ἀάμῃς ἀιστερεὰ μπαίνει τὸ Φεγγάρι. Τὸ Φεγγάρι εἶν' ἑνας νέος ξυλοκόπος μὲ ἀσπρο πῶσωπο. Ἡ σκηνὴ γεμίζει μιὰ δυνατὴ γαλῶζια ἀναύγεια.)

ΦΕΙΓΓΑΡΙ

Εἰμ' ἑνας κόκκος στρογγυλὸς μὲς στὸ ποτάμι,

εἰμ' ἑνα μάτι στὰ ψιγὰ χαμπαναριά,

καὶ μὲς στὶς φυλλωσιὲς φαντάζω

ψεύτικο φῶς τῆς χαρυνγῆς.

Κανείς δὲ μοῦ γλιτώνει ἐμένα!

Ποιὸς κρύβεται; Ποιανοῦ τὸ κλέμμα

γρουσιέται μὲς στὸ χέρσο κάμπο;

"Ἐνα μαχαίρι ἔχω κρεμάσει

μὲς στὸν ἀντρασιαμένο ἀγέρεα,

ποῦ λαχταράει, μοῦλβι τῶρα,

πόνος νὰ γίνει μὲς στὸ αἶμα.

"Αφῆστε με νὰ μπῶ! Παγώνω

στοὺς τοίχους καὶ στὰ παραθύρια.

Μιὰ στέγη ἀνοίγῃς, μιὰ καρδιά,

νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!

"Ἀχ, πῶς κρυώνω! Οἱ στάχτες μου

—μέταλλα κοιμισμένα—

ψάχνουν σὲ κάμπους καὶ βουνὰ

τῆς φλόγας τὴν κορφὴ νὰ βροῦνε.

"Ὅμως τὸ χιόνι μὲ κουβαλεῖ

στὶς χαλαζέβιες τὶς πλάτες του,

καὶ μὲ βυθίζει ὅλο παγωνιὰ

στὰ χαλοπράσινα βαλτονέρια.

Μὰ τούτῃ νύχτα θὰ βαφοῦν

τὰ μάγουλά μου κόκκινο αἶμα,

καὶ τ' ἔγρια βοῦρα θὰ ζαρώσουν

κάτου ἀπ' τὰ πέλατα τοῦ ἀγέρεα.

"Τοῖο δὲ θὰ 'βρουν καὶ φυλλωσιὰ

γιὰ νὰ γλιτώσουν ἀπὸ μένα!

Θέλω μονάχα μιὰ καρδιά

νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!

Δόστε μου, δόστε μιὰ καρδιά!

Ζεστή! Τὸ αἶμα τῆς νὰ βῆγει:

τὰ κρύα βουνὰ τὰ στήθια μου.

"Αφῆστε με νὰ μπῶ, ἔχ, ἀφῆστε!

"Αφῆστε με νὰ μπῶ, ἔχ, ἀφῆστε!

(Στὰ κλειδιά.)

"Τοῖους δὲ θέλω. Οἱ ἀχτιῖδες μου

πρέπει παντοῦ νὰ μποῦν, καὶ μέσα

στὰ κατασκότεινα κλειδιά

τὸ φῶς μου πρέπει νὰ κυλήσει,

γιὰ νὰ βαφοῦν τῇ νύχτῃ τούτῃ

τὰ μάγουλά μου αἶμα γλυκό,

καὶ τ' ἔγρια βοῦρα νὰ ζαρώσουν

κάτου ἀπ' τὰ πέλατα τοῦ ἀγέρεα.

Ποιὸς κρύβεται; Νὰ 'βγει ἔξω εἶπα!

Κανείς δὲ μοῦ γλιτώνει ἐμένα!

Θε νὰ τ' ἀσπράξω τ' ἔλαλο

μὲ διαμαντέιο πορτο.

(Χάνεται ἀνάμεσα στοὺς κομπούς, καὶ ἡ σκηνὴ ἐξαφανίζεται στὸ ἀεχμὸ μισοσκόταδο. Μπαίνει μιὰ γιὰ σκεπασμένη δολοκλήρη μὲ ἀνάερα ποῦχα σὲ χροῖμα βαθύπράσινο.)

συνο. *Τὰ πόδια της είναι γυμνά. Τὸ πρόσωπό της μόλις διακρίνεται ἀνόμεσα σὲς πτυχές.)*

ΖΗΤΙΑΝΑ

Τὸ φεγγάρι δὴο κρύβεται, κι ἐκείνοι ζυγώνουν.

Ἀπὸ δῶ πρὶο μακριὰ δὲ θὰ πᾶν. Τὸ ποτάμι βουλίζει
μὲ τὰ φύλλα μαζί, κι ἡ βουή θὰ σκεπᾶσει

τὸ βαρὺ σκούξιμό τους. Ἐδῶνὰ θὰ γευεῖ, καὶ σὲ λίγο.

Ἐδῶνὰ θὰ πεθάνουν. Ἄχ, ἀπόστασα πιά.

Ἄς καρφώσουν τὲς χάσες. Στὸ κρεβάτι μπροστὰ
τὸ νυφιάτικο, καρτεροῦν τὰ σετῶνια τὰ κάτωστρα
τὰ βαριά τὰ κορμιὰ μὲ τὸ λαϊμὸ τὸν κοιμμένο.

Ὁρτ' ἕνα πουλὶ νὰ ξυπνήσει, κι ἡ αὔρα

νὰ μαζέψει στὸν κόρφο της τὲς φωνές ποὺ θὰ βγάλουν,
καὶ νὰ φύγει μ' αὐτὲς γιὰ τὲς μαῦρες κορφές,
ἢ στὴ λάσπη βαθιά τὴν πηχτὴ νὰ τὲς θάψει.

(ἀνωτόμηση)

Ἄχ, αὐτὸ τὸ φεγγάρι, αὐτὸ τὸ φεγγάρι!

(Μαίνεται τὸ Φεγγάρι. Ἡ σκηπὴ ξαναγεμίζει μὲ τὸ πο-
νὸ γαλᾶζιο φῶς.)

ΦΕΤΤΑΡΙ Ὅπου κι ἂν εἶναι φτάνουνε. Ἄλλοι ἀπὸ τὴν πλά-
γιά, κι ἄλλοι ἀπὸ τὸ ποτάμι. Πάω νὰ φωτίσω τὲς πέτρες.
Θέλεις τίποτα;

ΖΗΤΙΑΝΑ Τίποτα.

ΦΕΤΤΑΡΙ Ὁ ἀγέρας γίνεται κοφτερός σὰ δίκοπο μαχαίρι.

ΖΗΤΙΑΝΑ Νὰ φωτίσεις καλὰ τὸ γελέχο καὶ νὰ μεριδάσεις
τὰ κουμπιὰ, κι ἔννοια σου, τὰ μαχαίρια θὰ τόνε βροῦν τὸ
ὄροιο τους.

ΦΕΤΤΑΡΙ

Θέλω ν' ἀργήσουν ὅμως νὰ πεθάνουν.

Θέλω τὸ αἷμα σιγὰ σιγὰ

νὰ μοῦ ποτίσει τὰ δάχτυλα μὲ τ' ἀπαλὸ σφύριμά του.

Κοίτα πῶς καρτεροῦνε οἱ λαγκαδιές μου οἱ στάχτινες
τὸ κεφαλάρι τὸ ζεστὸ ν' ἀνοίξει!

ΖΗΤΙΑΝΑ Μὴν τοὺς ἀφήσουμε νὰ περάσουν τὸ ποτάμι. Τὸ
νοῦ σου!

ΦΕΤΤΑΡΙ Νά τοι, ζυγώνουν!

ΖΗΤΙΑΝΑ Γρήγορα. Φῶς! Ἀκόμα φῶς! Τὸ νοῦ μας μὴν
ξεφύγουνε!

(Μαίνουν ὁ Ἰαμπρός καὶ τὸ Πρώτο Παλικάρι. Ἡ Ζη-
τιὰνα κἀβεται κουκουλωμένη μὲ τὸν μανθῆα.)

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀπὸ δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Δὲ θὰ τοὺς βρεῖς.

ΓΑΜΠΡΟΣ (ἀπορροιστικά) Δὲ θὰ τοὺς βρῶ, λέει;

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Θὰ πῆγαν ἀπὸ τὴν ἐλλή μεριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὅχι. Ἄκουσα τ' ἐλῶθ' τους ἀπὸ δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Θὰ εἴταν ἔξένο ἔλῶγο.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δραματικά) Ἄκου. Σ' ὄλον τὸν κόσμο δὲν ὑπάρ-
χει παρὰ ἕνα ἔλῶγο, κι εἶναι τοῦτο ποὺ κυνηγάμε. Κατά-
λαβες; Ἄν θέλεις νά 'ρθεις, ἔλα καὶ μὴ μιλάς.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Μά...

ΓΑΜΠΡΟΣ Πάψε! Εἴμαι σίγουρος ὅτι κάπου ἐδῶ θὰ τοὺς
βρῶ. Τὸ βέλετις τοῦτο τὸ χέρι; Δὲς ὅτ' εἶναι τὸ χέρι
μου; Εἶναι τὸ χέρι τοῦ ἀδερφοῦ μου καὶ τοῦ πατέρα μου.
τὸ χέρι ὄλων ὅσοι πεθάναν ἀπὸ τὸ σόι μου. Κι ἔχει τόση
δύναμη, ποὺ μπορεῖ ἅμα θέλει νὰ τὸ ξεριζώσει τοῦτο τὸ

δέντρο. Μὰ πᾶμε γρήγορα, γιατί νιώθω τὰ δόντια τῶν πεθεμένων μου καρφωμένα ἔδω, πὺ δὲν μπορῶ ν' ἀνασάνω.

ΖΗΤΙΑΝΑ (κλαπιλάκια) "Ἀχ!

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ "Ακούς;

ΓΑΜΠΡΟΣ "Εσύ κάμε μιά βόλτα ἀπὸ κεῖ κι ἔλα.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Σωστὸ κυήγι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κυήγι, λεί; Τὸ μεγαλύτερο πὺ μπορεῖ νὰ γίνε.

(Τὸ Παλικάκι φεύγει. Ὁ Γαμπρὸς πηγαίνει γρήγορα πρὸς τ' ἀγιστερά καὶ πέφτει ἀπὺ στὴ Ζητιάνα. Τὸν θάβει.)

ΖΗΤΙΑΝΑ "Ἀχ!

ΓΑΜΠΡΟΣ Τί θέλεις;

ΖΗΤΙΑΝΑ Παλῶνω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πὺ πᾶς;

ΖΗΤΙΑΝΑ (πάντα κλαπιλάκια, σὰ ζητιάνα) Πέρα, μακριά...

ΓΑΜΠΡΟΣ "Απὸ πὺ ἐργεσαι;

ΖΗΤΙΑΝΑ "Απὸ κεῖ... ἀπὸ πὺν μακριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὴν εἶδες ἕναν ἄντρα καὶ μιά γυναίκα νὰ τρέχουν ἀπὺν σ' ἄλογο;

ΖΗΤΙΑΝΑ (σὰ νὰ ξυπνεί) Γιὰ στάσου... (Τὸν κοιτάζει.) Δεβέντη. Ὁμορφο παλικάκι μου. (Σηκώνεται.) "Ἀχ, ὁμορφότερος πὺ θὰ εἴσουναι κοιμισμένος.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πές μου, ἔδω πὺ σέ ρωτάω. Τὸς εἶδες;

ΖΗΤΙΑΝΑ Μὴ βιάζεσαι... Πόσο μεγάλες οἱ πλάτες σου! Τί ὁμορφα νὰ 'σουναι ξεπλωμένος τ' ἀνάσκελα κι ὄχι νὰ στέκεσαι στὰ μικρούλια τὰ πόδια σου πὺ εἶναι τόσο στενά!

ΓΑΜΠΡΟΣ (τραυτίζοντάς την) Σὲ ρωτάω, τὸς εἶδες; Πέραςαν ἀπὸ δῶ;

ΖΗΤΙΑΝΑ (ἀποφασιστικά) "Ὀχι, δὲν πέραςαν ἀπὸ δῶ. Πήγαν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλάγιά. Δὲν τὸς ἀκούς;

ΓΑΜΠΡΟΣ "Ὀχι.

ΖΗΤΙΑΝΑ Τὸν ἔφευξε τὸ δρόμο;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὸν ἔφευξ δὲν τὸν ἔφευξ, θὰ πᾶω!

ΖΗΤΙΑΝΑ Θὰ 'ρῶ κι ἐγὼ μαζί σου. Ἐφευξ τὸν τόπο καλὰ.

ΓΑΜΠΡΟΣ (ἀνυπόμονος) Πᾶμε λοιπὸν! "Απὸ πὺ;

ΖΗΤΙΑΝΑ (διστακτικῇ) "Απὸ δῶ!

(Φεύγουν γρήγορα. Ἀκούγονται μακριὰ δυὸ βιολιά πὺ ἐκρηγάζουν τὸ θάσος. Συναγελίζον οἱ Συλοκόποι μὲ τὰ τσεκούρια στὸν ὄμο. Περνοῦν ἀγρὰ ἀνέμεσα στοὺς κορμούς.)

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βγῆκες κυήγι χάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ μεγάλα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὴ βούση μὲ τὸ αἶμα μὴν ἀνοίγεις!

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ἀχ, βγῆκες ἐμποχάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ ἔσπα.

ΤΡΙΤΟΣ ΣΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ γάμο μὴ σκεπάζεις μὲ λουλούδια!

ΑΕΤΕΡΟΣ ΕΥΔΟΚΟΠΟΣ

Χάφοντα, πιμποχάφοντα!

"Ασε γιὰ τὴν ἀγίατη τὴ φυλλωσιὰ τὴν πράσινη.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΔΟΚΟΠΟΣ

Χάφοντα, μαυροχάφοντα!

"Ασε γιὰ τὴν ἀγίατη τὴν πράσινη τὴ φυλλωσιὰ.

(*Ἀεχλίσουν νὰ βγαίνουν ἐνῶ ἀκόμα μιλοῦν. Μπαίνουν ὁ
Λεονάρδο καὶ ἡ Νύφη.*)

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε!

ΝΥΦΗ

Τώρα θὰ φύγω μόνη μου.

Πήγαινε! Θέλω νὰ γυρίσεις.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε, σοῦ λένε!

ΝΥΦΗ

Μὲ τὰ δόντια, μὲ τὰ χέρια, ὅπως μπορεῖς,
βγάλε ἀπ' τὸν χορταῖσιο μου λαμπρὸ

τὴ σιδερένια τούτη ἀλυσίδα,

κι ἄσε μ' ἐμένα νὰ χαθῶ

στὸ χωματένιο ἔδω τὸ σπίτι μου.

Κι ἄμα δὲ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσεις

σὰ μιὰ μικρούλα δευτρογαλιὰ,

τότε στὰ χέρια μου τὰ νυφίδικα

βάζε τὴν κἀν τὸν ντροφεκιὸ σου.

"Αχ, τί κακό, τί φωτιά,

τὸ κεφάλι μου ἀνάβει!

Τί σπασμένα γυαλιὰ μοῦ τρυπᾶνε τὴ γλώσσα!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Εἰν' ἀργὰ τώρα πιά. Σώπα!

Γιατὶ μᾶς κυνηγᾶνε, τὸ βλέπετε;

κι ἀλλοῦς δὲ γίνεσαι. Ἀεῖτε, πᾶμε!

ΝΥΦΗ Μὰ μὲ τὸ ζόρι θέλεις νὰ ῥθω;

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸ ζόρι; Ποιὸς κατέβηκε

πρῶτος τὴ σκάλα;

ΝΥΦΗ

"Εγώ. Τὸ ξέρω.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιὸς ἔβαλε καινούργια

γάμια στ' ἔργο;

ΝΥΦΗ

"Εγώ. Εἰν' ἀλήθεια.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιά χέρια

μοῦ φορέσαν τὰ σπιρουνά;

ΝΥΦΗ

Τούτα τὰ χέρια, πού εἰναι δικὰ σου,

γιὰ σὰ σὲ βλέπω, θέλω μὲ τούτα

ὅσες τίς φάβες σου τίς γαλιόζιες

καὶ τὸ μουρμούρισμά τους νὰ λιώσω.

Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Ἀλλὰ φύγε!

Γιατὶ ἂν μπορούσα νὰ σὲ σκοτώσω,

θὰ σὲ σαβένωνα σὲ μιὰ χάσα

καὶ θὰ κεντούσα τὸ σάβανό σου

μὲ μανουσάκια καὶ μὲ βιολέτες.

"Αχ, τί κακό, τί φωτιά

τὸ κεφάλι μου ἀνάβει!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ

Τί σπασμένα γυαλιὰ μοῦ τρυπᾶνε τὴ γλώσσα!

Γιατ' ἔχτισα νὰ σὲ ἀγαμονήσω

πέτρινο τοῦχο μπισοστὰ στὸ σπίτι μου

νὰ μὲ χωρίζει ἀπὸ τὸ δικό σου.

"Αλήθεια λέω. Δὲν τὸ θυμᾶσαι;

Κ ὅταν σὲ εἶδα ἀπὸ μακριὰ
 ἔριξα σκόνη μέσα στὰ μάτια μου.
 Μὰ σὰν καβάληγκα τ' ἄλογό μου
 ἔκλεινο μ' ἔφερε μπρὸς στήν πόρτα σου.
 Τότε καφίτσες μαδαματένες
 μπήκαν στὸ αἷμα μου κι ἔγινε μαῦρο,
 κι ἄμα κοιμήθηκα τὸ κορμὶ μου
 ἀγκάθια γιόμισε καὶ τριβόλια.
 "Ἄν φταίει κάποιος, δὲν εἰμ' ἐγώ,
 ἂν φταίει κάποιος, εἶναι ἡ γῆ
 κι ἡ εὐωδιὰ πρὸς ἔρχυνεται
 ἀπὸ τὰ στήθια καὶ τὶς παξοῦδες σου.

ΝΥΦΗ

~~"Ἄχι-εἴ-τραβή-εἴ-τραβή!~~
 Στὸ λένω, νὰ μοιραστῶ δὲ θέλω
 μαζί σου οὔτε καβάρτι οὔτε ψωμί,
 κι ὅμως δὲν εἶναι μιὰ στιγμή
 πρὸς νὰ μπορῶ νὰ ζῶ μακριά σου.
 Γιατὶ μὲ διώχνεις κι ἐγὼ μένω,
 μοῦ λές νὰ φύγω, μὰ μὲ σέρνεις
 σὰν ἀχερόχλωνο τοῦ ἀγέρεα.
 Σκέψου, παράτησα ἕναν ἄντρα
 μ' ὄλο τὸ σόι του στὴ μέση,
 κι ἔφυγα πρὶν τελειώσει ὁ γάμος
 μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι.
 "Ὅμως ἐσένα θὰ σκοτώσουν,
 ἐσένα! Κι ἔρχονται. Δὲ θέλω!
 "Ἄσε με μόνη! Φύγε, φύγε!
 Κανείς δὲν εἶναι νὰ σὲ σώσει.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πουλιὰ τῆς χαρουντῆς ἔμπνησαν
 καὶ φτερουγίζουσε στὰ δέντρα.
 "Ἡ νύχτα ἀγοστεύει τὴν πόρτα
 πάνου στοῦ λιθαριοῦ τὴν κόψη.
 Πᾶμε νὰ βροῦμε μιὰ γωνιά
 ὅπου θὰ σ' ἀγαπῶ γιὰ πάντα,
 καὶ δὲ μὲ νοιάζουν οἱ ἄνθρωποι
 μὲ τὸ φαριμάκι πρὸς χύνουν.

(Τὴν ἀγκαλιάζει μὲ πάθος.)

ΝΥΦΗ

Κι ἐγὼ θὰ κοιμηθῶ στὰ πόδια σου
 γιὰ νὰ φυλάω τὰ ὄνειρά σου.
 Συμνή, κοιτάζοντας τὸν κάμπο,

(δογματίζω)

σὰ σκύλα. Γιατὶ σκύλα εἶμαι!
 Γιατὶ στὰ μάτια σὲ θεωρῶ
 κι ἡ ὁμορφιά σου μὲ καίει.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

"Ἡ μιὰ φωτιά βρίσκει τὴν ἀλήτη.
 "Ἡ ἔδρα ἡ φλόγα τὰ σκοτώνει
 μαζί δυὸ στάχυα ἀδερφωμένα.
 Πᾶμε!

(Τὴν τραβάει.)

ΝΥΦΗ

Ποῦ μὲ τραβάς;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

"Ἐκεῖ πρὸς δὲν μποροῦν νὰ ῥθούνε
 ὅσοι μᾶς κυνηγᾶνε τώρα.
 "Ἐκεῖ πρὸς θὰ μπορῶ νὰ σὲ κοιτάζω!

ΝΤΦΗ (σαρκαστική)

Στὰ πανηγύρια νὰ μὲ γυρίσεις
νὰ 'μαι ντροπὴ καὶ θε γυναίκα,
κι οἱ ἄνθρωποι νὰ μὲ κοιτᾶνε
μὲ τὰ σερόνια τοῦ γάμου μου
σὰ φάμιτπουρα στὸν ἀέρα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Τὸ ξέρω. Ἐπερὲ νὰ σ' ἀφήσω
ἀν εἶχα νοῦ γιὰ νὰ σκεφτῶ.
Μὰ ἀπὸ κοντὰ σου δὲν μπορῶ
νὰ φύγω πιά. Κι ἐσύ, τὸ ἴδιο.
Δοκίμασε. Κάν' ἓνα βῆμα.

Καρδιά τοῦ περγασιῶ καρφώσαν
τὴ μέση μου μὲ τοὺς γοφούς σου.

(*"Ὁλη αὐτὴ ἡ σκηπὴ εἶναι βίαιη, γεμάτη μεγάλο αἰσθη-
σιασμό."*)

ΝΤΦΗ Ἀκούς;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ναί! Περπατᾶνε.

ΝΤΦΗ Φεύγα!

Ἐγὼ θὰ μείνω νὰ πεθάνω
μὲ τὰ ποδάρια στὸ νερό
καὶ μὲ τ' ἀγκάθια στὸ κεφάλι.
Καὶ θὰ μὲ κλαῖνε τὰ φύλλα
βοῶμα μαζί καὶ παρθένα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε. Ἀνεβαίνουν.

ΝΤΦΗ Φεύγα!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Σιγά. Νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν.
Ἐστ' μπροστὰ. Πάμε, σοῦ λέω!

(*"Ἡ Νύμφη διατρέπει."*)

ΝΤΦΗ Κι οἱ δύο μαζί!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (τὴν ἀγκαλιάζει)

"Ὅπως τὸ θέλεις!
Θὰ μᾶς χωρίσουν, ὅταν μόνάχα
θὰ 'χω πεθάνει.

ΝΤΦΗ Κι ἐγὼ μαζί σου.

(*Βγαίνουν ἀγκαλιασμένοι.*)

(*Μπαίνει τὸ Φεγγάρι προχωρώντας πολὺ ἀργά. Ἡ σκη-
πὴ παίρνει ἓνα δυνατὸ γαλῆσιο φῶς. Ἀκούγονται τὰ δύο
βιολιά. Ξαφνικὰ ἀκούγονται δύο συγτὲς σταματητές
κλαυγές, καὶ τὰ βιολιά μονομιᾶς σταματᾶνε. Στὴ δεξιέ-
ση κλαυγὴ φαίνεται ἡ Ζητιάνα μὲ γυρισμένη τὴ εὐχὴ.
Ἀνοίγει τὸν μανθὺ καὶ μένει ἔτσι στὸ κέντρο τῆς σκη-
πῆς σὰν ἓνα μεγάλο πονὶ μὲ φτερά θεόφανα. Τὸ φῶς
τοῦ περγασιῶ σταματᾷ ἀπάνω τῆς. Ἡ αὐχάια πέφτει
μέσα σὲ ἀπόλητη σπηλι.*)

ΑΥΧΑΙΑ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΚΟΝΑ

"Ασπρη κόμμαδα μὲ χορτοφῶς τοίχους κι ἀνίδες. Λεξιὰ κι ἀγιωτὰ οὐκ ἄλλες ἀσπρὲς. Στὸ βέθος μεγάλη ἀψίδα καὶ τοῖχος στὸ ἴδιο χεῶμα. Τὸ πάτωμα εἶναι κι αὐτὸ ἀσπρο γυαλιστερό. Ἡ ἀπλὴ τούτη κόμμαδα δίνει μιὰ ἐντύπωση μεγάλου πρῆτης ἐκκλησιάς. Δὲν πρέπει νὰ ἔχει κανένας τόνο σταχτί, καμιά οὐδιά, οὔτε ἀκόμη ὅσο χρειάζεται γιὰ τὴν προσοτικὴν.

(Αὐτὸ Κολίτσια ντυμένα σκοῦθο μὲτὲ τυλίων ἕνα κόμμο κουβάει.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΠΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,
τί θέλεις νὰ γενεῖς;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΠΤΣΙ

"Ἐνα χαρτί κρουστιάδι,
ἐν' ἄσπρο γιασεμί.
Πρὶν γεννηθεῖ νὰ σβήσει,
πρὶν ζήσει νὰ χαθεῖ.

"Ἐνα ψιλὸ γαϊτάνι
μὲ μάλλινη θηλιά,
ποὺ ἡ πιχροδόφνη σφίγγει
στὰ πόδια σου μπροστά.

ΚΟΠΤΣΑΚΙ (τραγουδιάστὰ)

Πήγατε σεῖς στὸ γάμο;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΠΤΣΙ

"Οχι.

ΚΟΠΤΣΑΚΙ

Οὔτε κι ἐγὼ δὲν πῆγα!

Τί νὰ γινε καὶ μέσα

στῶν ἀμπέλων τὰ φύλλα;

Τί νὰ γινε καὶ πέτρα

στοὺς χλόνους τῆς ἐλιάς;

Τί νὰ γινε, κι ἀκόμμη

δὲ γύρισε κανεὶς;

Πήγατε σεῖς στὸ γάμο;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΠΤΣΙ

"Οχι, σοῦ εἶπαμε, ὄχι.

ΚΟΠΤΣΑΚΙ (βυθιστορας)

Οὔτε κι ἐγὼ δὲν πῆγα!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΠΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,

τί λές νὰ τραγουδήσεις;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΠΤΣΙ

Ααβωματιές κερένες,
καημὸς ἀπὸ μυρτιά.

"Ἡ χαρταυγὴ θὰ γιάνει
τὸν πόνο τῆς νυχτιάς.

ΚΟΠΤΣΑΚΙ (στὴν πόρτα)

Στὰ μυτερά τὰ βρόγια
σταμάτησε ἡ χλανά.

Μὰ νὰ διαβεῖ τῆς εἶπαν
τὰ πράσινα βουνά.

Καὶ πᾶει, πᾶει, πᾶει,

ώστου νά φτάσει ἐκεῖ
μ' ἕνα πικρὸ μαχαίρι
ν' ἀπνέξει τὸ ψωμί.

(*Βγαίνει.*)

ΑΕΓΓΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Κουβάρι, κουβαράκι,
γὰ ποιὸν θέλεις νά πεις;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Γι' ἀγαπημένο φίλο,
γαμπρὸ χωρὶς μιλά.
Τοὺς εἶδα ξαπλωμένους
στὴ μαύρη λαγυραδιά.

(*Στέκεται κοιτάζοντας τὸ κουβάρι.*)

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ (*στὴν ἀκρὴ τῆς πόρτας*)

Καὶ πᾶει, πᾶει, πᾶει,
ὅσο νά 'ρθεῖ κι ἐδῶ.
Στὴ λάσπη βουτηγμένοι
νά φτάνουν ἀγροικῶ.
Σχουριά ματωραμμένα,
χορμιά ξερά κι οἱ δυό.

(*Βγαίνει.*)

(*Μακίουν τὴ Γυναίκα κι ἡ Πιεθρά τοῦ Λεονάρδου. Βγί-
σκονται σ' ἀγωνία.*)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ἐρχονται οἱ ἄλλοι;

ΠΙΘΕΡΑ (*ἀπότομα*)

Δὲν ἔξορμε.

ΑΕΓΓΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τί νέα ἀπὸ τὸ γάμο;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πές μας.

ΠΙΘΕΡΑ (*ξέσθ*)

Τίποτα.

ΓΥΝΑΙΚΑ Θέλω νά γυρίσω νά μάθω.

ΠΙΘΕΡΑ (*ἀπορροσιστικά*)

"Εσύ θά πᾶς σὸ στίτι σου.

Νά κλῆψεις μέσα ἐκεῖ κι νά γεράσεις.
καρτερική, περήφανη καὶ μόνη.
Ἐκεῖνος, ζωντανὸς ἢ πεθαμένος,
δὲ θά 'μπεῖ μέσα.

Τὴν πόρτα θά τὴν κλείσεις.

Τὰ παρεθῆρια θά τὰ καρφώσουμε.

Καὶ θά 'ρθουν μπόρες καὶ νυχτὶδες
πάνου ἀπὸ τὸ πικρὸ χορτάρι.

ΓΥΝΑΙΚΑ Τί νά 'γινε θε μου, τί νά 'γινε;

ΠΙΘΕΡΑ Νά μὴ σέ νιάξει.

Κούψε τὸ πρόσωπό σου ἀπὸ τὸν κόσμο.

Τὰ παιδιὰ σου

εἶναι παιδιὰ δικά σου. Τίποτ' ἄλλο.

"Ανάου σὸ χρεβάτι σου

νά βάλεις σάχτινο σταυρὸ

κεῖ πού εἶταν τὸ προσκέφαλό του.

(*Βγαίνουν.*)

ΖΗΤΙΑΝΑ (*στὴν πόρτα*)

"Ἐνα κομματάκι ψωμί, παιδάκια μου.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Φύγε!

(Τὰ Κορίτσια μαζεύονται τὸ ἓνα κοντὰ στ' ἄλλο.)

ΖΗΤΙΑΝΑ Γιατί;

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Γιατὶ εἶσαι γκρινιάρη: φύγε!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Μικρή!

ΖΗΤΙΑΝΑ Δὲς καὶ γυρεύω τὰ μάτια σου! "Ἐνα σύννεφο

πουλιὰ φέρνω πίσω μου. Θέλεις ἓνα;

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

"Εγὼ θέλω νὰ φύγω!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (στὴ Ζητιάνη)

Μὴν τὴν ἀκούς!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Ἐρχεσαι ἀπὸ τὴν ἀγοροταμιὰ;

ΖΗΤΙΑΝΑ Ἀπὸ καὶ ἔρχουμαι!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (δειλά)

Νὰ σὲ ρωτήσω κάτι;

ΖΗΤΙΑΝΑ Τοὺς εἶδα, ναί: σὲ λίγο θὰ τοὺς φέρουν.

Δυὸ ποταμοὶ γαληνεύμενοι τέλος

ἀνέμεσα στὶς πέτρες τὶς μεγάλες,

δυὸ ἄντρες μὲς στὰ πόδια τῶν ἀλόγων.

Στὴν ὁμορφιὰ τῆς νύχτας ἐπεθάναν!

(μὲ ἱκανοποίηση)

Πεθάναν, ναί, πεθάνανε!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Πάψε, γριὰ, πάψε!

ΖΗΤΙΑΝΑ Τὰ μάτια τους λουλούδια τσακισμένα.

Τὰ δόντια τους δυὸ χουφτσὲς ἄσπρο χιόνι.

Ξεροὶ κι οἱ δυὸ. Κι ἡ νύφη ἔρχεται πίσω
μὲ ματωμένη τὴν ποδιά καὶ τὰ μαλλιά της.

Τοὺς φέρνουν τὰ ψηλὰ τὰ παλιχάρια

στοὺς ὧμους μὲ κουβέρτες σκεπασμένους.

"Ἐστ' εἶτανε γραφτὸ τους. Τίποτ' ἄλλο.

"Ἐστ' εἶτανε τὸ δικιο νὰ γευεῖ.

Τὸ χρυσασμένο τὸν ἀνθὸ νὰ τὸν μαυρίσει ἡ σκόνη!

(Φεύγει. Τὰ Κορίτσια χαμηλώνουν τὸ κεφάλι, κι ἀργί-
ζουν νὰ βγαίνουν γυμνά.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Νὰ τὸν μαυρίσει ἡ σκόνη.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τὸ χρυσασμένο τὸν ἀνθό.

ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

Στὸ χρυσασμένο ἀπάνου τὸν ἀνθό,

τοὺς κουβαλιᾶνε τώρα ἀπ' τὸ ποτάμι.

Μετανιασμένος ὁ ἓνας.

Μετανιασμένος κι ὁ ἄλλος.

Τάχα παιὸ ἀηδὼν σκατεινό,

νὰ φτερουγίζει τώρα καὶ νὰ κλαίει

στὸ χρυσασμένο ἀπάνου τὸν ἀνθό!

(Βγαίνει. Ἡ σκηνὴ μένει ἄδεια. Μπαίνει ἡ Μάνα μὲ μιὰ
Τετόνια. Ἡ Τετόνια κλαίει.)

ΜΑΝΑ Πάψε.

ΤΕΤΟΝΙΑ Δὲν μπορῶ.

ΜΑΝΑ Πάψε σοῦ εἶπα. (Στὴν πόρτα.) Κανεὶς δὲν εἶν' ἐδῶ;
(Φέρνει τὰ χέρια στὸ μέτωπο.) Κι ὅμως καρτέραγα τὸ
γυὸ μου νὰ μοῦ μιλήσει. Ἀλλὰ ὁ γιός μου τώρα, εἶναι
μιὰν ἀγκυλιά ξερά λουλούδια. Ὁ γιός μου εἶναι μιὰ σκο-

την φωνή πίσω από τὰ βουνά. (Μὲ λύσσα στὴ Τερόνια.) Θὰ πάθεις; Δὲ θέλω μοιρολόγια σὲ τοῦτο τὸ στί-
τι. Τὰ δάκρυα τὰ δικά σας βγαίνουν ἀπὸ τὰ μάτια μο-
ναχά, τίποτ' ἄλλο. Μὰ τὰ δικά μου θὰ 'ρθοῦνε ὅταν θὰ
μείνω μοναχῇ, θ' ἀνέβουν ἀπὸ τίς ρίζες τῶν ποδιῶν, ἐδῶ
ἀπὸ τὰ σωθικά μου βαθιά, καὶ θὰ 'ναι πρὸ καυτερὰ κι
ἀπ' τὸ αἷμα.

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Ἔλα στὸ στίτι μου. Μὴν κάθεσαι δῶ.

ΜΑΝΑ Ἐδῶ θέλω νὰ μείνω, ἐδῶ. Τί ἔχω νὰ φοβηθῶ πιά;
"Οἱ τοὺς τώρα πεθάνανε. Τώρα, θὲ νὰ κοιμᾶμαι τὰ με-
σάνυχτα, θὲ νὰ κοιμᾶμαι χωρὶς νὰ μοῦ παράξουν τὴν
καρδιά τὰ τρουφέκια καὶ τὰ μαχάγια. Ἄλλες μανάδες
θὰ κρέμονται στὰ παράθυρα καὶ θὰ τίς μαστιγώνει ἡ
βροχὴ, προσμένοντας τὸ γυρισμὸ τῶν παιδιῶν τους. Ἐγώ,
ὅχι. Ἐγὼ θὰ κάμω μὲ τ' ὄνειρό μου ἓνα μικρὸ παγωμένο
περιστερὶ ἀπὸ φάντασι, γιὰ νὰ τὸ στάνω τὴν αὐγὴ νὰ
φέρνει καμμένες πύχνης πάνου ἀπ' τὸ κοιμητήρι. Μὰ ὅχι,
ὅχι. Δὲν εἶναι κοιμητήρι, δὲν εἶναι κοιμητήρι: κρεβάτι
γῆς, κοῦνια πρὸ τοῦς φυλάει καὶ πρὸ τοῦς ναυορρίζει στὸν
οὐρανό. (Μπαίνει μιὰ γυναῖκα ντυμένη στὰ μαύρα, πη-
γαίνει δεξιὰ καὶ γονατίζει. Στὴ Τερόνια.) Βγάλε τὰ
χέρια ἀπὸ τὰ μάτια σου. Θὰ 'ρθοῦν ἡμέρες δυσκολίες. Δὲ
θέλω νὰ ἰδῶ κανέναν. Ἡ γῆ κι ἐγώ. Τὰ δάκρυά μου κι
ἐγώ. Καὶ τοῦτοι οἱ τέσσερις τοῦλοι. Ἄχ! Ἄχ (Κάθεται
ἀποκαμωμένη.)

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Αὐτήσου τὴ ζώή σου.

ΜΑΝΑ (βίχνοντας τὰ μαλλιά πίσω) Ἔχεις δίκιο. Πρέπει
νὰ κάνω κουράγιο. (Κάθεται.) Γιατὶ θὰ 'ρθοῦν οἱ γειτό-
νισες καὶ δὲ θέλω νὰ μὲ ἰδοῦν τόσο δδύνατη κι ἐρίμη. Τόσο

ἐρίμη! Μιὰ γυναῖκα πρὸς δὲν ἔχει οὐτ' ἓνα γιό νὰ τοῦ φι-
λήσει τὰ χεῖλια.

(Μπαίνει ἡ Νύμφη. Ἐχει γίξει στοὺς ὤμους της ἓνα μαῦρο
σάκι, καὶ δὲν φορεῖ πιά τὸ στεφάνι τῆς ποροκαλιᾶς.)

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ (πηγαίνοντας πρὸς τὴ Νύμφη, μὲ λύσσα) Πού
πᾶς;

ΝΥΦΗ Ἐδῶ ἔρχομαι.

ΜΑΝΑ (στὴ Τερόνια) Ποιὸς εἶναι;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Δὲν τὴ γνωρίζεις;

ΜΑΝΑ Γι' αὐτὸ ρωτάω ποιὸς εἶναι. Δὲ θέλω νὰ τὴ γνω-
ρίσω γιὰ νὰ μὴν τῆς καρώσω τὰ δόντια μου στὸ λαυμό.
"Ουαί! (Πηγαίνει πρὸς τὴ Νύμφη μὲ ὀργή, ἀλλὰ συγκα-
τείνεται. Στὴ Τερόνια.) Τὴ βλέπεις; Κάθεται κεῖ καὶ
κλάει, κι ἐγὼ κοιτάζω ἡσυγῇ καὶ δὲν τῆς βγάνω τὰ μά-
τια. Δὲν ἔχω τί ἐπαθῶ. Δὲν ἀγαποῦσα τάχα τὸ γιό μου;
'Αλλὰ ἡ τιμὴ του; Ποῦ εἶναι ἡ τιμὴ του; (Χτυπᾷ τὴ
Νύμφη. Ἐκείνη πέφτει χάμω.)

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! (Προσπαθεῖ νὰ τίς
χωρίσει.)

ΝΥΦΗ (στὴ Τερόνια) Ἀσ' την. Ἡρθα νὰ μὲ σκοτώσει καὶ
νὰ μὲ βάλουν μαζί τους. (Στὴ Μάνα.) Μὰ ὅχι μὲ τὰ χέ-
ρια. Μὲ σιδερένια τσιγκέλια, μ' ἓνα ὀρεπάνι κοφτερό, καὶ
νὰ τὸ μπήξεις βαθιά ὥσπου νὰ σπάσει στὰ κόκαλά μου.

"Ασ' την! Θέλω νὰ ἔχει μοναχά, πῶς εἶμαι καθαρή, τί-
μια. Τρελὴ ναί! Μὰ τώρα νὰ μὲ θάψουνε ἀν κάνας ἄντρας
καθρεφτίστηκε ποτὲ μὲς στὴν ἀσπίδα τῶν βουλῶν μου.

ΜΑΝΑ Πάψε, πάψε! Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα γι' αὐτό;

ΝΥΦΗ Γιατί έφυγα με τον έλλο, ναι, έφυγα! (*Με άγωνία.*)

Και σὺ τὸ ἴδιο θὰ 'χανες. Καιρόμουν, εἴμουν γιομάτη τήγερές κι ἀπομέσα κι ἀπόξω, κι ὁ γιός σου εἶτανε μιὰ σταλιά νερό, κι ἐγὼ ἀπὸ κείνη τῇ σταλιά τὰ χαρτέφραγά θὰ, γῆ, χῶμα, παιδιά, εὐτυχία. Ἀλλὰ ὁ ἔλλος εἶταν ἓνα ποτάμι σκοτεινὸ γιομάτο κλάφια, ποὺ ἐρχόταν κοντὰ μου βουλίζοντας καὶ τραγουδώντας μουρμουριστὰ ἀνέμεσα στὰ καλὰίμια. Ἐρεχα ν' ἀνταμώσω τὸ γιό σου ποὺ εἶτανε σὰν παιδάκι ἀπὸ κοῦο νερό, κι ὁ ἔλλος μὲ 'στέλνε τότε χιλιάδες πουλιά ποὺ δὲ μ' ἀφήναν νὰ περπατήσω, κι ἐρίχταν πάχνη πάνου στὶς λαβωματιές μου, τίς λαβωματιές μιὰς φωσχῆς μαραιμένης γυναικας, ἐνοῦ δδύναντο χορῖτσιού ποὺ τὸ 'χε ἡ φωτιά χαιδεμένο. Δὲν ἤθελα, μ' ἀκοῦς; Δὲν τὸ ἤθελα! Ὁ γιός σου εἶταν ἡ ἴδια μου ἡ ζωή, καὶ δὲν τὸν γέλασα, ὄχι, δὲν τὸν ἐγέλασα. Ἀλλὰ τὸ χέρι τοῦ ἔλλου μὲ πῆρε σὰν ἓνα κύμα τῆς θάλασσας, μοῦ 'δωκε μιὰ σὰν κουτουλιά μουλαριού, καὶ δὲν μπορούσα νὰ χάμω ἀλλοῶς, θὰ μ' ἔσπρνε κοντὰ του παντοτινά, παντοτινά, παντοτινά, ἀκόμα κι ἂν εἶχα γίνει γράβ κι ὄνα τοῦ γιοῦ σου τὰ παιδιὰ χρεμόντανε στὰ μαλλιά μου!

(*Μαίνει μιὰ γειτόνισα.*)

ΜΑΝΑ Δὲ φταίει ἐκείνη, οὔτε κι ἐγὼ! (*Σαρκαστική.*) Ποιὸς φταίει τότε; Ψεύτρα, τεμπέλια, ξεδιάντροπη, ποὺ πέταξες ἓνα στεφάνι πορτοκαλιάς, γιὰ νὰ κερδίσεις μιὰν ἀκρη χρεβατιού, ποὺ εἶταν ἀκόμα ζεστὸ ἀπὸ ἄλλη γυναικία!

ΝΥΦΗ Πάψε, πάψε! Σκότωσέ με ἂν θέλεις. Ἐδῶ εἴμαι! Κόττα τί τυφεκὸς εἶν' ὁ λαίμῳς μου. Θὰ σοῦ στοιχίσει λιγότερο, παρὰ νὰ κόψεις μιὰ ντάλια μέσα στὸν χῆπο σου. Μὰ ὄχι αὐτό, ὄχι αὐτό. Εἴμαι τίμια, τίμια σὰν ἓνα κο-

ρίτσι νογένητο. Καὶ μπορῶ νὰ στὸ δέξω. Ἀναψέ τῇ φωτιά. Θὰ βάλουμε τὰ χέρια μας. Ἐστὶ γιὰ τὸ γιό σου, ἐγὼ γιὰ τὸ κορμί μου. Νὰ ἴδεις ποὺ θὰ τὰ βγάδεις πρὸς τῇ ἐσού.

(*Μαίνει ἄλλη γειτόνισα.*)

ΜΑΝΑ Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα γιὰ τὴν τιμὴ σου; Καὶ τί μὲ νοιάζει κι ἂν πεθάνεις; Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα, τίποτα πιά, μὰ τίποτα; Εὐλογημένα νὰ εἶναι τὰ στάχια ποὺ χύβουν τὰ παιδιὰ μου στὶς ρίξες τους. Εὐλογημένη νὰ εἶναι ἡ βροχὴ ποὺ πλένει τῶν πεθαμένων τὰ πρόσωπα. Κι εὐλογημένος ὁ Θεὸς ποὺ μὰς ἐκπλύνει παντοτινὰ τὸν ἓνα κοντὰ στὸν ἔλλο.

(*Μαίνει ἄλλη γειτόνισα.*)

ΝΥΦΗ Ἄσε νὰ χιάψω μαζὶ σου.

ΜΑΝΑ Κιάψε. Ἀλλὰ στὴν πόρτα.

(*Μαίνει τὸ Κοιμιστάκι. Ἡ Νύφη μένει στὴν πόρτα. Ἡ Μάνα στὸ κέντρο τῆς σκηνῆς.*)

ΠΥΝΑΙΚΑ (*Μπαίνοντας καὶ πηγαίνοντας ἀμυγδαλά*)

Εἶταν καμάρι τῆς αὐγῆς
καὶ καθαλάφης ἡμορφος.
Τώρα μιὰ χούφτα χιδνι.
Πύρισε κάμπους καὶ βουνὰ
καὶ πανηγύρια πέφασε
στὴν ἀγκυλιά τῶν χοριτσιῶν.
Ποιὸς τὸ 'λπιζε νὰ γίνουμε
τὰ μούσουλια τὰ νυχτιάτικα
στεφάνι, στὰ μαλλιά του;

ΜΑΝΑ

Ἡλιοτρόπι τῆς μάνας σου,
καὶ καθέφετη τῆς γῆς.
Νὰ βάλουνε στὰ στῆθια σου
σταυρὸ τῆς πιχροδάφνης,
νὰ σοῦ σκεπιάσουν τὸ κορμὶ
μὲ σάβανο μεταξωτό,
καὶ τὸ νερὸ τὸ δροσερὸ
ἀπάνου στ' ἄστρα χέρια σου
νὰ γίνει μοιρολόι.

ΙΥΝΑΙΚΑ

Ἄχ, νὰ τοι τέσσεροι λεβέντες,
τοὺς κουβαλάωνε σηκωτοῦς!

ΝΥΦΗ

Ἄχ, νὰ τέσσερα παλικάρια,
φέρνουν τὸ χάρο στὸν ἄερα!

ΜΑΝΑ

Λεϊτόνισες.

ΚΟΠΙΤΣΑΚΙ (στὴν πόρτα)

Τώρα τοὺς φέρνουν.

ΜΑΝΑ

Ἔτσι εἴταν πάντα.

Μὲ τὸ σταυρὸ. Μὲ τὸ σταυρὸ.

ΙΥΝΑΙΚΕΣ

Ἰαυχὰ τὰ καρφιά σου,
γλυκὺς ὁ σταυρὸς σου,
γλυκὸ τ' ὄνομά σου,
Χριστέ.

ΝΥΦΗ

Ὁ σταυρὸς νὰ φυλάει καὶ πεθαμένους
καὶ ζωντανούς.

ΜΑΝΑ

Λεϊτόνισες: μ' ἓνα μαχαίρι,
μ' ἓνα μικρὸ μικρὸ μαχαίρι,
μιά μέρα ἀφορεσιμένη καὶ πιερή,
κὰν δυὸ κὰν τρεῖς θά'ταν ἡ ὥρα,

Δυὸ ἄντρες σκοτωθήκανε γι' ἀγάπη.

Μ' ἓνα μικρὸ μικρὸ μαχαίρι,
π' ὅτε τὸ χέρι δὲν τὸ πιάνει,
μὰ κείνο μπαίνει παγωμένο
στὴν ξαφνιασμένη μας καρδιά,
καὶ σταματᾷ ἐκεῖ ποὺ τρέμει
θοδὴ κι ἀξήγητη γιὰ πάντα
ἡ σκοτεινὴ μας ρίζα τῆς κραυγῆς.

Κι εἶναι, σὺς λέω, ἓνα μαχαίρι,
ἓνα μικρὸ μικρὸ μαχαίρι,
ψέφει χωρὶς ποτάμι, χωρὶς λέπια,
π' ὅτε τὸ χέρι δὲν τὸ πιάνει.

Κι ὅμως μιά μέρα ἀφορεσιμένη,
κὰν δυὸ κὰν τρεῖς θά'ταν ἡ ὥρα,
μὲ τοῦτο τὸ μικρὸ μαχαίρι
δυὸ παλικάρια μείναν ἔρεβ
μὲ πανιασμένα τὰ χεῖλια τους.

Ὅτε τὸ χέρι δὲν τὸ πιάνει
μὰ κείνο μπαίνει παγωμένο
στὴν ξαφνιασμένη μας καρδιά,
καὶ σταματᾷ ἐκεῖ ποὺ τρέμει
θοδὴ κι ἀξήγητη γιὰ πάντα
ἡ σκοτεινὴ μας ρίζα τῆς κραυγῆς.

(Οἱ γειτόνισες, γονατισμένες στὸ πάτωμα, κλάινε.)

ΑΥΓΑΙΑ

No 2